

“Hürriyyət”ə şikayət etdi, evinin “altını üstünə çevirdilər”

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№10 (3301) 12 Mart / 2024-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**“Azəriqaz”ın
rəhbəri
vəzifəsindən
azad edildi**

Polad Həşimov Nəcməddin Sadıkovun təxribatının qurbanı olub?

General həlak olan gün Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətindən ona zəng edən məmur kim olub?

**Almaniya Moskvanı vura biləcək
“Taurus” raketlərini Ukraynaya
verməkdən nə üçün imtina etdi?**

GÜNÜN NƏBZİ

Müsahibə

**“Azərbaycanda
təkrar cinayətkarlığın
artması üçün
münbit şərait var”**

Əliməmməd Nuriyev: “Biz özəl sektorun cəzaçəkmə müəssisələri ilə daha yaxından işləməsinin tərəfdarıyıq”

8-9

Cəmiyyət

**ADP hakimiyyəti söz azadlığına
qarşı dözümlü olmağa çağırdı**

Partiya həbsdə olan jurnalistlər barəsində çıxarılan həbs qətimkan tədbirlərinin dəyişdirilməsini tələb etdi

4

Baxış

**Bizdə ideoloji iş Moskva
agenturasının əlindədir**

Azərbaycan telekanallarını sözün ən mürdər mənasında “Kubinkaya” döndərmək əsl milli xəyanətdir

5

Xəbər

**Keçmiş deputat hakim
qarşısına çıxarılır**

“Çirkli pullar”ı yumaqda ittiham olunur...

2

Xəbər

**Nofəl Səfərov ömürlük
həbs cəzası aldı**

İki il əvvəl qayınatası, qayınanası və qaynını qətlə yetirmiş, bir nəfərə isə xəsarət yetirmişdi

2

Hüquq

**“Yuxu rejimi güclü immunitetin
əsas şərtlərindən biridir”**

Günay İsmayılova: “Yuxunun olmaması ilə immunitet sistemi zəifləyir və orqanizmin xəstəliyin törədiciyə reaksiya sürəti yavaşlayır”

6

MEDIA

**“Azərbaycan Ermənistanın
işğalı altında olan
kəndlərini geri qaytaracaq”**

Fuad Qəhrəmanlı: “Qərb Cənubi Qafqazı Rusiyanın nəzarətindən çıxarmağa qərar verib”

3-11

**Göyçayda kollecdə nöqsanlar
aşkarlandı, direktor işdən çıxarıldı**

Bir neçə gün əvvəl “Hürriyyət” sözügedən təhsil ocağındakı qanunsuzluqlarla bağlı yazmışdı...

2023-cü ilin dekabr ayından etibarən Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən orta ixtisas təhsili müəssisələrində mütəmadi olaraq monitorinqlər aparılır. Monitorinqlər zamanı kolleclərdə tədris prosesində mövcud olan problemlər, yol verilən nöqsanlar araşdırılır və onların aradan qaldırılması istiqamətində Agentlik tərəfindən qəti tədbirlər həyata keçirilir...

10

Fakt

**Televiziya rəhbərləri Prezident
Administrasiyasına çağırıldı**

Bir sıra şou və sosial verilişlərdəki biabırçı vəziyyətlə bağlı ciddi iradlar səsləndirilib

Bir neçə gün əvvəl ATV, XƏZƏR, ARB və SPACE telekanallarının rəhbərləri Prezident Administrasiyasına dəvət olunublar. Bu barədə “Qafqazinfo” məlumat yayıb. Məlumatla görə, onların iştirakı ilə keçirilən iclasda kanallarda yayımlanan bir sıra şou və sosial verilişlərdəki biabırçı vəziyyətlə bağlı ciddi iradlar səsləndirilib. Qeyd edilib ki, ictimai narazılıq və narahatlıq doğuran “Bizimləsən”, “Elgizlə izlə”, “Səni axtarıram”, “Həmin Zaur”, “Gəl danış”, “Yaxşıya doğru”, “Təsir dairəsi” kimi verilişlər son illər teleradio məkanının inkişafı sahəsində əldə olunmuş uğurlara ciddi kölgə salır.

12

Ölkə

Narkotik bəlasına düçar olanlar...

Təəssüf ki, narkotik sənət aləmində də bir çox istedadlı insanların həyatına son qoyub". Bu haqda bəstəkar, musiqişünas Meryem Əlibəyli bildirib. Onun fikrincə, narkotik hazırda bəşəriyyətin ən böyük bəlalarının birinə çevrilib:

"Bəşəriyyətimizin başına hər zaman bir çox fəlakətlər gəlir. Hansı ki, hamısı ağır-acıyla doludur. Zəlzələlər, sunamilər, avtomobil qəzaları, yanğınlər və s. Hər birində də insan övladı ağrı, itki yaşayır. Bunların arasında yeganə bir fəlakət də var ki, bu zaman insan əzab-əziyyətdən, dərddən, ağrıdan başqa, həm utanmaq hissi yaşayır, həm də yaşadır. Bu da narkomaniyadır.

Bəli, son zamanlar insanların əxlaqında, mənəviyyatında, tərbiyəsində çox şey dəyişib. Çox mövzular var ki, danışdıqca insan danışır və bunun əziyyətini çəkirsən ki, axı, nə üçün bu belədir?! Yeni həyatımızda bir çox məqamlar var ki, onlarla barışa bilmirik. Eyni zamanda da əziyyətini çəkirik. Bunlardan ən öndə gedəni, ən qorxululu, ən təhlükəli, təbii ki, narkomaniya, narkotikin yaratdığı fəsadlardır".

Meryem Əlibəyli deyir ki, son vaxtlar ölkəmizdə sürətlə yayılan "ağ ölüm" əksər ziyalılar kimi, onu da narahat edir: "Düşünürəm ki, ən geniş, ən böyük, birbaşa və daha çevik əlac ilk növbədə valideynlərin keçid, yeniyetmə, gənclik dönməsində övladlarına narkotikin fəsadlarını başa salmasıdır. Yeri gələndə nümunələr göstərmək lazımdır ki, narkotikin nəticəsi budur. Təbii ki, yeniyetmələri kənardan, uzaqdan-uzağa izləmək, onlara mütəlq göz qoymaq lazımdır".

Bəstəkar deyir ki, narkotik sənət

Meryem Əlibəyli: "Təəssüf ki, narkotik sənət aləmində də bir çox istedadlı insanların həyatına son qoyub"

aləmində də bir çox insanların həyatına son qoyub: "Təəssüf ki, narkotik sənət aləmində də bir çox istedadlı insanların həyatına son qoyub. Bəzi dostlarımız narkotik səbəbindən cavan, gənc və yaxud da orta yaşlarında dünyasını dəyişib. Çox təəssüf edirəm. Əlbəttə, əlimiz çatan qədər kömək etmək istəmişik. Ən azı sözlə, fikrlə kömək etmək istəmişik, kömək etmişik də. Amma narkotik elə bir bəladır ki, bəzən çarəsini tapmaq olmur.

Bizim sənət aləmində mənə yaxın olan iki dostumun adını çəkmək istəyirəm. Bunlardan biri Elçin Cəlilov, biri Anar Nağılbaz idi. Bir bilsəydiniz, bu insanlar nə qədər istedadlı, nə qədər bacarıqlı, sənət aləmində öz sözünü demiş və hərəsi öz janrında gerekli insanlar idilər. Çox təəssüf ki, bu iki insanı, bu iki dostu elə məhz bu narkotikin fəsadlarına görə itirdik. İndi çox reperlər var, amma Anar Nağılbaz onların birincisi və ən novatoru idi. O, həyatının belə olmasından çox peşiman idi, çox utanırdı. Həmçinin də Elçin Cəlilov. O da hər zaman ümid edirdi ki, düzələcək, sağalacaq. Çox peşiman idi, çox utanırdı. Çox heyif.

Bir aktrisası var idi, adını çəkmək bilməyəcəm, onun oğlu da narkoman idi. Pul istəyirdi, o pulu verə bilmirdi. Onun ucbatından döyülürdü. Əli, ayağı yaralı, təkiklənmiş halda işə gəlirdi. Narkomanlar, narkotik tək insanın özünə ziyan vermir, ətrafındakı insanları da incidir, onlara əziyyət verir.

Ümumiyyətlə, həyatda nəyə verdiş edirsən, çox ziyanı var. Çox yemək, çox yatmaq, gecə qaranlıqda kitab oxumaq və s. ziyandır. Çox verdişin özü asılılıq yaradır. Nə asılılıq yaradırsa, o ziyandır. Nə asılılıq yaradırsa, təhlükəlidir. Məsələn, qumar oynamaq, "Topaz"da hesab atmaq və s. təhlükəlidir. Və elə təhlükələr var ki, bundan dönüş çox çətin olur. Narkotik də o təhlükələrin içində birinci yerdə durur".

M.Əlibəyli deyir ki, yeniyetmə və gənclərimizi "ağ ölüm"dən uzaq tutmaq üçün maariflənmə işləri genişləndirilməlidir: "İlk növbədə izah etmək, öyrətmək, ayılmaq, fəsadlarını göstərmək lazımdır. Amma mən düşü-

nürəm ki, yalnız maarifçilik tam olaraq istədiyimiz effekti verə bilmir. Mübarizəmiz güclü olmalıdır. Cəzalardan əlavə, narkotik satanların əl-qol açmasının qarşısı alınmalıdır. Ölkəyə qanunsuz, qaçaqmalçılıq yoluyla narkotik vasitələr gətirənlərə qarşı daha sərt tədbirlər görülməli, cəzalar sərtləşdirilməlidir".

Bəstəkar düşünür ki, hazırda narkotik bəlasından heç kim, heç bir valideyn siğortalınamayıb: "Sizə onu da deyim ki, heç kim, heç nədən siğortalınamayıb. Amma övlada düzgün tərbiyə verməyin nəticəsində pis vermişlərdən uzaq tutmaq olar.

Həmişə eyni zəmində, eyni düşüncədə, eyni əxlaqda olmur axı. İradəsiz, zəif, inanan insanlar, dərddən ucbatından hansısa həzzə qapılmaq istəyənlər var.

Mən ana tanıyıram ki, övladı neçə il narkotik istifadə edib, çox gec xəbər tutub. Çünki bəzi valideynlər özlərini daha çox düşünməyə üstünlük verərək, övladlarından çox gec xəbər tuturlar.

Görün, nə qədər qızlar, oğlanlar, gənclər öz həyatlarını, Allahın onlara verdiyi ömrü rahat yaşaya bilmirlər. Əzab-əziyyət içində yaşayırlar. Asılılıqdan pis yollara düşməyə məcburi olurlar.

Odur ki, cəmiyyətdə hərə öz payına düşən işi görməlidir. Valideyn evdə, müəllim də sinifdə narkotikə qarşı öz işini görməlidir, uşaqları başa salmalıdır. Əvvəllər kiminsə ailəsində belə xəstə uşaq olanda gizlədirdilər, utanc hissi yaşayırdılar. İndi isə, hamıya hər şey artıq danışılır. Bunun fəsadlarını həkimlərin köməkliliyilə aradan qaldırmaq olar. Yəni hərə öz gücü çatacaq qədər narkotikin nə qədər ziyanlı, sonu olmayan bataqlıq olduğunu ətrafdakı yeniyetmələrə, gənclərə, orta yaşlı insanlara başa salmalıdır".

Söhbətləşdi:
Fuad BİLƏSUVARLI

Əyləncə səhifəsi

Dünyanın ən zəngin adamlarının siyahısı dəyişdi

Bernard Arnoult 200 milyard dollarlıq sərvəti ilə "dünyanın ən varlı adamı" tituluna yiyələnib

Dünyanın ən zəngin adamlarının siyahısı yenidən dəyişib. Bu barədə "Bloomberg" məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, amerikalı iş adamı İlon Mask zirvədəki yerini itirib və hətta üçüncü sıraya qədər geriləyib. "LVMH"-nin sahibi Bernard Arnoult 200 milyard dollarlıq sərvəti ilə "dünyanın ən varlı adamı" tituluna yiyələnib. İndekse görə, Maskın hazırkı sərvəti 189 milyard dollar, onu qabaqalayn Cef Bezosun isə 198 milyard dollardır.

Yeni dəyişikliklərə görə, dünyanın ən varlı şəxslərinin ilk 10-luğu bu formada:

1. Bernard Arnoult (201 milyard dollar)
2. Ceff Bezos (198 milyard dollar)
3. İlon Mask (189 milyard dollar)
4. Mark Zukerberq (182 milyard dollar)
5. Bill Qeyts (150 milyard dollar)
6. Stiv Balmer (141 milyard dollar)
7. Uorren Baffet (134 milyard dollar)
8. Larri Ellison (127 milyard dollar)
9. Larri Peys (124 milyard dollar)
10. Sergey Brin (118 milyard dollar)

Stüardessa ilə mübahisə edən baş nazir təyyarədən düşürüldü

Estoniyanın keçmiş Baş naziri Taavi Rıyvas Finlandiyanın paytaxtından havaya qalxmalı olan təyyarədən endirilib.

Estoniya hökumətinin keçmiş rəhbəri işğuzar nümayəndə heyətinin tərkibində Yaponiyaya gedirmiş. Onunla birlikdə ölkənin xarici işlər naziri Marqus Tsakna da olub. Məqalə müəllifləri keçmiş baş nazirin sərxoş olduğunu ehtimal edirlər. Bununla belə, Estoniya Xarici İşlər Nazirliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr bürosunun direktoru Liysa Toots hadisənin səbəbləri ilə bağlı məlumatı dəqiqləşdirə bilməyəcəyini deyib. "İşğuzar nümayəndə heyətinin üzvləri öz hərəkətlərində və qərarlarında sərbəstdirlər. Nazirlik biznes nümayəndə heyətinin üzvlərinə və ya onların hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşımır", - XİN sözçüsü əlavə edib. Taavi Rıyvas bildirib ki, o, təyyarədə işləyən stüardessalardan biri ilə mübahisə edib. Mübahisə keçmiş nazirin noutbukdan istifadə etməsi ilə bağlı yaranıb. Eyni zamanda, keçmiş hökumət başçısı spirtli içkilərdən istifadə ilə bağlı yayılan məlumatları böhtan adlandırıb.

Təsisçi:

Sərdar Cəlaloğlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Televiziya rəhbərləri Prezident Administrasiyasına çağırıldı

Bir sıra şou və sosial verilişlərdəki biabırçı vəziyyətlə bağlı ciddi iradlar səsləndirilib

Bir neçə gün əvvəl ATV, XƏZƏR, ARB və SPACE telekanallarının rəhbərləri Prezident Administrasiyasına dəvət olunublar. Bu barədə "Qafqazinfo" məlumat yayıb.

Məlumatla görə, onların iştirakı ilə keçirilən iclasda kanallarda yayımlanan bir sıra şou və sosial verilişlərdəki biabırçı vəziyyətlə bağlı ciddi iradlar səsləndirilib. Qeyd edilib ki, ictimai narazılıq və narahatlıq doğuran "Bizimləsən", "Elgizlə izlə", "Səni axtarıram", "Həmin Zaur", "Gəl danış", "Yaxşıya doğru", "Təsir dairəsi" kimi verilişlər son illər teleradio məkanının inkişafı sahəsində əldə olunmuş uğurlara ciddi kölgə salır.

Telekanalların reyting yarışında etik qaydaların pozulduğu, milli-mənəvi dəyərlərimizə xələl gətirildiyi, insanların şəxsi həyatına kobud müdaxilələrin yol verildiyi bəsit və bayağı verilişlərin çəkisinin artması narahatlıq doğurmaya bilməz. Həmin verilişlərdə eybəcər qalmaqaların əvvəlcədən ssenariləşdirilməsi, auditoriyanın pulla cəlb edilməsi, iştirakçılarla əlaqələrdə korrupsiya sxemlərinin həyata keçirilməsinə dair çoxsaylı şikayətlər var. Gündəlik 3-5 saat davam edən bu verilişlərdə insanların şəxsiyyəti alqaldılır, efrədə təhqir və ədəbsiz ifadələr işlədilir, efrə mədəniyyəti, nitq qabiliyyəti, bilik səviyyəsi tələblərə cavab verməyən aparıcılar və ekspertlər isə sanki cəmiyyətə meydan oxuyurlar.

Telekanalların rəhbərlərinin nəzərinə çatdırılıb ki, vəziyyət belə davam edə bilməz və qısa zamanda bu biabırçılığa son qoyulmayacağı, verilişlərin fəaliyyətində dönüş yaradılmayacağı təqdirdə, qanunauyğun şəkildə sanksiyaların tətbiq olunması, hətta telekanalların fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı tədbirlər qaçılmaz olacaqdır.

Keçmiş deputat hakim qarşısına çıxarılır

"Çirkli pullar"ı yumaqda ittiham olunur...

Barəsində cinayət işi açıldığına görə yenidən həbs-qətimkan seçilən sabiq deputat Hüseyn Abdullayev apellyasiya şikayəti verib.

"AzPolitika" xəbər verir ki, keçmiş deputat deputat məhkəmədən ev dustaqlığına buraxılmasını xahiş edib. Onun şikayətinə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin hakimi Anar İbrahimov baxacaq.

İş adamı, keçmiş deputat H.Abdullayev Azərbaycan dan getdikdən sonra Almaniyada siyasi qaçıq statusu alıb. O, 6 il əvvəl Türkiyədə həbs olunaraq ölkəyə gətirilib. Keçmiş deputat bir neçə dəfə əfv üçün ölkə rəhbərliyinə müraciət etsə də təmin edilməyib. Onun cəza müddətinin bu ayın sonu başa çatacağı gözlənilirdi.

Amma Hüseyn Abdullayev barəsində yeni cinayət işi açılıb. O, cinayət yolu ilə əldə edilmiş pulların leqallaşdırılmasında (CM-in 193-1.3.2-ci maddəsi) ittiham olunur.

Nofəl Səfərov ömürlük həbs cəzası aldı

İki il əvvəl qayınatası, qayınanası və qaynını qətlə yetirmiş, bir nəfərə isə xəsarət yetirmişdi

Bakının Xəzər rayonunun Buzovna qəsəbəsində keçmiş qayınatası, qayınanası və qaynını qətlə yetirməkdə təqsirləndirilən Nofəl Səfərov və hökm oxunub.

Bu barədə hökm Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Leyla Əsgərova-Məmmədovanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə elan edilib. Hökmə əsasən, Nofəl Səfərov ömürlük azadlıqdan məhrum edilib.

Xatırladaq ki, ötən prosesdə dövlət ittihamçısı Orxan Səmədov da təqsirləndirilən şəxsin ömürlük azadlıqdan məhrum edilməsini məhkəmədən istəmişdi. Qeyd edək ki, hadisə

2022-si il noyabrın 29-da Xəzər rayonunun Buzovna qəsəbəsində baş verib. Həmin gün saat 20 radələrində Buzovna qəsəbəsində 1939-cu il təvəllüdü Elbrus Muradov, oğlu - 1971-ci il təvəllüdü Rəhil Muradov,

həyat yoldaşı - 1945-ci il təvəllüdü Şahirə Muradova naməlum şəxs tərəfindən kəsici alətlə qətlə yetirilib, nəvəsi - 1997-ci il təvəllüdü Elbrus Ağalarov isə bədən xəsarəti alıb.

Aparılan araşdırmalarla

ailənin keçmiş kürəkəni, 1976-cı il təvəllüdü Nofəl Səfərovun şəxsi münasibətlər zəminində aralarında yaranan mübahisə zamanı onları qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Polis əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində N.Səfərov şübhəli şəxs qismində tutularaq istintaqa təhvil verilib.

Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 120.2.7 (iki və ya daha çox şəxsi öldürmə) və 120.2.11-ci (quldurluq, hədə-qorxu ilə tələb etmə, terrorçuluq və ya banditizmlə əlaqədar adam öldürmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Sabunçuda silahlı şəxslər saxlanıldı

Vətəndaşlarda qanunsuz olaraq saxlanılan odlu silah-sursatın əməliyyat yolu ilə aşkar edilməsi istiqamətində polis əməkdaşları tərəfindən tədbirlər davam etdirilir.

DİN xəbər verir ki, Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin (RPI) Narkotiklərlə Mübarizə Bölməsinin (NMB) əməkdaşları tərəfindən daxil olmuş əməliyyat məlumatı əsasında keçirilən tədbirlərlə əvvəllər məhkum olunmuş, 1974-cü il təvəllüdü Yədayi Tofiq üzərində qanunsuz olaraq odlu silah gəzdirdiyi üçün saxlanılıb. Ondan "Kalaşnikov-74" markalı avtomat, 1 ədəd patron darağı və 9 ədəd patron aşkar olunaraq götürülüb. T.Yədayi silahı bir müddət əvvəl əldə etdiyini, lakin polise könüllü təhvil vermək əvəzinə özündə saxladığını bildirib. Faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilir. Qeyd edilib ki, Sabunçu RPI-nin NMB-nin əməkdaşlarının bir müddət əvvəl həyata keçirdikləri tədbirlərlə qanunsuz olaraq odlu silah saxlayan 2 nəfər - Bağirov Rəfiq və Vahabov Elxan da saxlanılıblar. Bu şəxslərdən isə ümumilikdə 2 ədəd "Makarov" tapançası, 2 ədəd patron darağı və 11 ədəd patron aşkar olunub.

Azyaşlının cibində həbsxanaya "patı" keçirməyə cəhd olundu

Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar xidmətinin əməliyyat aparatının əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 15 saylı cəzaçəkmə müəssisəsinə psixotrop maddə keçirilməsinin qarşısı alınıb. Penitensiar xidmətdən verilən məlumata görə, məhkum Əfləddin Xəyyam oğlu Seyfullazadə ilə qısamüddətli görüşə gəlmiş tanışı Ülviyyə Azər qızı Rzayevanın və azyaşlı Z.H-nin əşyalarına və üzərlərinə baxış keçirilib. Bu zaman Z.H-nin şalvarının arxa cibində gizlədilmiş büküldə 0,812 qram metamfetamin aşkar olunub.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Evinin əşyalarını pəncərədən bayıra atan qadın saxlanıldı

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin "112" qaynar telefon xəttinə bir nəfərin Bakı şəhərinin Nərimanov rayonu, Azadlıq prospekti 116 ünvanında yerləşən doqquzmərtəbəli binanın eyvanından ətrafa əşyalar atması barədə məlumat daxil olub.

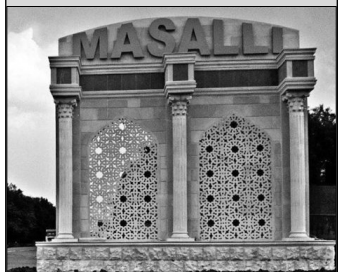
FHN-dən verilən xəbərə görə, məlumatla əlaqədar FHN-in Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin xilasediciləri hadisə yerinə cəlb edilib. Xilasedicilər tərəfindən əməliyyat şəraitinə uyğun olaraq binanın ətrafında təhlükəsizlik tədbirləri görüldükdən sonra, müvafiq vasitələrin köməyi ilə mənzilin qapısı açılıb və ev əşyalarını ətrafa ataraq təhlükə yaradan vətəndaş, 1983-cü il təvəllüdü Bədirova Nazilə Tahir qızı hadisə yerində olan aidiyyəti qurumların əməkdaşlarına təhvil verilib.

Masallıda dəhşətli olay

Gənc ana və iki azyaşlı oğlu dəm qazından zəhərlənərək öldü

Martın 11-də Masallı rayonu, Dadva-2 küçəsində yerləşən fərdi yaşayış evində 3 nəfərin ölməsi barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Masallı rayon prokurorluğundan bildirilib ki, araşdırma zamanı qeyd olunan evdə yaşayan 1998-ci il təvəllüdü Aytac Əzimova və onun iki azyaşlı oğlunun dəm qazından zəhərlənərək ölmələri müəyyən olunub.

Faktla bağlı Masallı rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 314.3-cü (səhlənkərlik, iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsilə cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

Erməni hüquq müdafiəçisi Karapet Poqosyan iddia edir ki, Türkiyə artilleriya sistemlərini və minaatan qurğularını Ermənistanla sərhədə yerləşdirib. Bununla bağlı mətbuatda yer alan informasiyaya görə, Poqosyan Türkiyənin sərhədə yerləşdirdiyi hərbi texnikanın 155 mm-lik təkərli artilleriya və 120 mm-lik minaatlar olduğunu qeyd edib: "Onları sərhəddən gözlə görmək mümkündür. Son 100 ildə belə bir hadisə baş verməyib. Orada sərhədçilər həmişə olur, indi artilleriya sistemləri də yerləşdiriblər. Bura Cənubi istiqamətdir. Sərhəd qoşunlarında artilleriya yoxdur, çünki onların funksiyası sərhəd pozucularını həbs etməkdir, artilleriya isə hücum silahıdır. Türkiyə qeyri-sabitliyin olduğu sərhədyanı ölkələr istiqamətində hücum silahları yerləşdirir. Fikrimcə, bütün bunlar Ermənistan hakimiyyətinin antirusiya siyasətindən qaynaqlanır. Böyük ehtimalla, bu hakimiyyət rusları təxribata çəkməyə çalışacaq, bundan sonra Türkiyə Ermənistanla müdaxilə edəcək". O əlavə edib ki, Rusiya sərhədçiləri Zvartnots hava limanından çıxarıldıqdan sonra Türkiyə-Ermənistan sərhədindən də çıxarılaçaq.

Nəzərinizə çatdırmaq ki, sözügedən xəbəre münasibət bildiren Türkiyənin ölkəmizdəki keçmiş hərbi ataşesi, general-leytenant Yücel Karauz Karapet Poqosyan tərəfindən yayılan məlumatın yalan, dezinformasiya olduğunu bildirib. General-leytenantın sözlərinə görə, Türkiyə Ermənistanla

"Azərbaycan Ermənistanın işğalı altında olan kəndlərini geri qaytaracaq"

sərhəddə hər hansı problem görmür və hazırda heç bir hərəkətlənmədən söhbət gedə bilməz: "Türkiyə niyə sərhədə ağır texnika toplamalıdır? Ermənistan hara, Türkiyə hara? Türkiyənin 85 milyona yaxın əhalisi var, dünyanın 8-ci, NATO-nun isə ikinci güclü ordusuna malik bir ölkə Ermənistanla eyni ola bilməz? Ermənistanla sərhəddə heç bir təhlükə və hərəkətlənmə yoxdur. Olsa da bu, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin zaman-zaman müxtəlif təlimlər keçməsi və bu məqsədlə həyata keçirilən bir hərəkətlər ola bilər. Əks halda, heç bir təhlükə və başqa heç nə olmadığı halda Ermənistan sərhədində hər hansı hərəkətləndən söhbət gedə bilməz və bu dezinformasiyadır. Təhlükə hiss etsə də, Türkiyə hazırda sahib olduğu hava vasitələri, digər qabaqcıl müasir müdafiə sənayesi texnikaları və güclü ordusu ilə ehtiyat tədbirləri ala bilər". Yücel Karauz hesab edir ki, bu dezinformasiyalar Qafqazı qarışdırmaq məqsədi ilə ortaya atılıb: "Bu, Azərbaycan və Türkiyənin birlikdə Ermənistanı çətin vəziyyətə saldıqı, guya Ermənistanla qarşı riskin olduğu təəssüratı yaratmaqla Qərbdən kömək istəyənlərin oyun və yalançı qışqırıqlarından başqa bir şey deyil. Qafqazı qarışdırmaq məqsədi ilə ortaya atılıb".

Bu arada, Böyük Britaniyanın silahlı qüvvələrlə iş üzrə naziri Ceyms Hippi parlamentarilərin "Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından (KTMT) çıxmasının Londonun müdafiə sənayesi üçün potensial faydaları" haqda sualını cavablandırarkən, Böyük Britaniyanın bu qərarı Ermənistanın suveren hüququ kimi tanıdığını və Rusiyanın cavab təhdidləri qarşısında Ermənistanı dəstəkləmək üçün Avro-Atlantik

Məhəmməd Əsədullazadə:
"Bu il ərzində Azərbaycanla Ermənistan arasında həm sülh müqaviləsinin bağlanması, həm də hərbi əməliyyatların başlaması gözlənilmir"

müttəfiqləri ilə işləyəcəyini qeyd edib. Ceyms Hippinin fikrincə, Ermənistanın KTMT üzvlüyünün dondurulması qurumdan rəsmi çıxış demək deyil: "Böyük Britaniya ATƏT-in silah embarqosunu imzalayan ölkədir və buna görə də Londonun müdafiə sənayesi üçün hər hansı fayda müəyyən edilmiş limitlər daxilində olmalıdır. Biz daha sıx əməkdaşlıq imkanlarını araşdırmaq üçün Ermənistanla işləməyə davam edəcəyik".

**"Ermənistanla
Azərbaycan arasında
yeni müharibə ehtimalı
aşağı səviyyədədir"**

Söz yox ki, bütün bunlar, yeni həm Ermənistan, həm də bir sıra Qərb dairələri tərəfindən ortaya atılan dezinformasiya xarakterli məlumatlar Cənubi Qafqazda sabitliyi pozmağa, Ermənistanla

Elxan Şahinoğlu:
"Paşinyan məsələni gecikdirməkdə davam edərsə Azərbaycan ordusunun həmin kəndlərə daxil olmaqdan başqa alternativ qalmayacaq"

Azərbaycan arasında yeni müharibənin başlanmasına hesablanmış addımlardır. Mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hürriyyət"lə bölüşən Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bu qənaətdədir ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında yeni müharibə ehtimalı aşağı səviyyədədir: "Hesab edirəm ki, bu il ərzində Azərbaycanla Ermənistan arasında həm sülh müqaviləsinin bağlanması, həm də hərbi əməliyyatların başlaması gözlənilmir. Bəzi dövlətlər Azərbaycanın Ermənistanla qarşı hərbi əməliyyatlar keçirməsində maraqlı olsalar da, bu, rəsmi Bakı üçün maraqlı deyil. Çünki Azərbaycan Ermənistanla sülh danışıqlarında maraqlıdır. Rəsmi Bakı sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasında İrəvanın irəli sürdüyü şərtləri danışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışır. Amma Ermənistan Cermux istiqamətində Azərbaycana qarşı

əlavə iddialar irəli sürür və 31 kəndin nəzarətdə olduğunu bildirir". Rəsmi İrəvanın daha çox təxribatlarda meyilli olduğunu vurğulayan politoloqun sözlərinə görə, Ermənistan ordusu döyüş qabiliyyətinə deyil və şərti sərhəddə hər iki tərəf eskalasiyadan yayınacaq.

**"Həmin kəndlərə
görə Ermənistanın
Azərbaycanla müharibəyə
başlayacağına
ehtimalı azdır"**

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirib ki, Azərbaycanın Ermənistanın işğalı altında olan kəndlərinin azad olunmasını tələb etməsi Rusiya və Ermənistanın xəbər agentliklərində əsas xəbər kimi yayılıb. Politoloq qeyd edib ki, bu, rəsmi Bakının İrəvana ultimatumu kimi qiymətləndirilib: "Doğru təsbitdir. İki variant mümkündür. Birinci variant odur ki, baş nazir Nikol Paşinyan durumu doğru qiymətləndirərək Azərbaycanın digər rayonlarına bitişik 4 kəndi geri qaytarılmasına razılaşaçaq və bunun vacibliyini ermənilərə anladacaq. Onsuz da həmin kəndlərdə ermənilər yaşamır. İkinci variant isə odur ki, Paşinyan məsələni əvvəlcikdən gecikdirməkdə davam edəcək. Bu halda Azərbaycan ordusunun həmin kəndlərə daxil olmaqdan başqa alternativ qalmayacaq". Politoloq hesab edir ki, həmin kəndlərə görə Ermənistanın Azərbaycanla müharibəyə başlayacağına ehtimalı azdır: "Məlum xarici mərkəzlərin Azərbaycana qarşı bəyanatları olacaq, ancaq ölkəmizə qarşı sistemli beynəlxalq təzyiqin olacağı istisnadır. Azərbaycan öz kəndlərini geri qaytaracaq".

(Ardı səh 11-də)

“Azəriqaz”ın rəhbəri vəzifəsindən azad edildi

Qurumun yeni rəhbəri şəhid dövlət xadiminin oğludur; uzun illər yüksək vəzifələrdə çalışıb

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin baş direktoru Ruslan Əliyev vəzifəsindən azad edilib. Onun vəzifələrinin icrası İstehsalat Birliyinin baş direktorunun müavini Azər Məmmədova həvalə edib.

Qeyd edək ki, 2023-cü ilin mart ayından “Azəriqaz”ın direktor müavini postuna getirilən Azər Məmmədov Qarakənd səmasında vurulan vertolyotda şəhid olmuş dövlət xadimi Vəli Məmmədovun oğludur.

Mərhum Vəli Məmmədov uzun illər müxtəlif dövlət vəzifələrində çalışıb.

O, 20 noyabr 1991-ci ildə Xocavənd rayonunun Qarakənd kəndi üzərində ermənilər tərəfindən vurulan “Mi-8” helikopterində şəhid olmuş 22 nəfərdən biridir. İctimai-siyasi xadim, ədəbiyyatşünas, publisist, SSRİ-nin xalq deputatı olmuş Vəli Məmmədov Bakının indiki Səbail rayonunda 1-ci katib vəzifəsində işləyib. Onun sonuncu vəzifəsi Azərbaycan Kommunist Partiyası MK-da Nəzarət Komitəsinin sədr müavini olub.

Onu da qeyd edək ki, “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin yeni baş direktoru Azər Məmmədov daha əvvəl “İnpatBank” (Azərbaycan) İdarə Heyətinin sədri (1993-1996), “AZEXİM” Korporasiyasının kommersiya və maliyyə direktoru (1996-2000), “Milio Commodity Services” MMC-nin Bakıdakı Nümayəndəliyinin rəhbəri (2000-2003), “Azərbaycan” SC-də maliyyə direktoru (2003-2013), “SOCAR Georgia Gas” şirkətinin direktoru (2014-2023) vəzifələrində çalışıb.

O, 2023-cü ildən “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin (İB) sədr müavini vəzifəsini icra edirdi.

KƏNAN

Bərdə sakinləri “Azərişiq”dan şikayətcidir

Bəcirəvan kəndində transformator sakinlərin həyatına təhlükə yaradır

Bərdə rayonu, Bəcirəvan kəndinin bir qrup sakini tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Sakinlər iddia edirlər ki, kənddə olan 2 transformatorun üstü açıq olduğundan və yağış yağanda suyun içində qaldığından, ətrafdakı insanların təhlükəsizliyi üçün ciddi problemə çevrilib:

“Biz sakinlər yazaraq sizdən xahiş edirik ki, problemimizi işıqlandırasınız. Belə ki, kəndimizdə yaşlı və gənc nəslin həyatı təhlükədədir. Transformator elə bir yerdədir ki, onun yanından uşaq da, böyük də keçir. Köhnəlib, qapısı yoxdur, yağış olanda suyun içində qalır. Dəfələrlə lazımı yerlərə müraciət etsək də, heç bir xeyri yoxdur”. Məsələ ilə bağlı “Azərişiq” ASC mətbuat xidməti rəhbərinin müavini Pərvanə Kazımzadə ilə əlaqə saxladıq. Pərvanə xanım sakinləri narahat edən problemin 2 günün içində həll olunacağını bildirdi.

Jalə FAMILQIZI

ADP hakimiyyəti fikir və söz azadlığına qarşı dözümlü olmağa çağırırdı

Dünən ADP İdarə Heyəti-nin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hurriyyet”ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Azərbaycan və Ermənistan baş nazirləri müavinlərinin iki ölkə arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyasının ötən həftə baş tutan görüşünün nəticələrinə münasibət bildirib. Üçüncü ölkənin iştirakı olmadan görüşlərin keçirilməsinin önəminə diqqət çəkən partiya yetkililəri bu cür görüşlərin iki ölkə arasında bağlanması nəzərdə tutulan yekun sülh sazişinə töhfə olacağına ümidini ifadə edib və iqtidarı ikili formatda keçirilən səmərəli görüşləri davam etdirməyə çağırıb.

İdarə Heyəti Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskinin Türkiyə səfəri və səfər zamanı iki ölkə arasında aparılan danışıqların nəticələri ətrafında fikir mübadiləsi edib. Partiya yetkililəri istər bu görüşün, istərsə də Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidanın ABŞ-da öz həmkarı ilə keçirdiyi görüşün önəminə diqqət çəkərək, bunu son vaxtlar qardaş Türkiyənin bölgə və global siyasətdə rolunun artması faktı kimi dəyərləndirib və Azərbaycan iqtidarını beynəlxalq geosiyasi məsələlərdə Türkiyənin mövqeyi ilə uzlaşan siyasət izləməyə çağırıb.

İdarə Heyəti bu ərəfədə Avropa parlamentinin ikinci Qarabağ Mühərisindən sonra əsir götürülən şəxslərin azad edilməsi ilə bağlı yeni tələblər irəli sürməsi faktını qətiyyətlə pisləyib və bu cür cəhdlərin Ermənistanla Azərbaycan arasında Qərb platformasında

Partiya həbsdə olan jurnalistlər barəsində çıxarılan həbs qətimkan tədbirlərinin dəyişdirilməsini tələb etdi

keçirilən sülh danışıqlarına və bundan dolayı Cənubi Qafqazda sülhün və təhlükəsizliyin pozulmasına xidmət edəcəyini bildirib və Avropa yetkililərinə bu cür birtərəfli, qərəzli yanaşmalardan geri durmağa, beynəlxalq hüququn ölkələrin ərazi bütövlüyü, suverenliyi kimi toxunulmaz, ali prinsiplərinə hörmətlə yanaşmağı tələb edib.

İdarə Heyəti ötən həftə Rusiya Federasiyası baş naziri Mişustinin Azərbaycana səfərinin nəticələrini müzakirə edib və iki ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa dair bu cür görüşləri təqdir etməklə, hakimiyyət nümayəndələrini Rusiyanın bu formatda keçirilən görüşlərdə, əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, imperial tələblər irəli sürməkdən çəkindirməyə, bu ölkəyə qarşı təbiiq edilən beynəlxalq sanksiyaların əleyhinə gedən addımlar atmamağa çağırıb.

İdarə Heyəti Ukrayna ilə Rusiya arasında davam edən və gətdikcə daha

çox insan fəlakətinə, iqtisadi sarsıntılara yol açan müharibənin acı nəticələrinə bir daha münasibət bildirib və dünyanı iqtisadi böhranla üz-üzə qoyan, təhlükəli qütbləşmə yaradan, insanlığı nüvə təhdidi ilə hədələyən bu müharibəyə son qoyulması üçün hər iki ölkəni ədalətli sülh danışıqlarına səsləyib.

İdarə Heyəti son zamanlar ölkədə 3 müstəqil media orqanının əməkdaşlarının kütləvi şəkildə həbs olunması hadisələrinə də münasibət bildirib. İdarə Heyəti bu hadisələr fonunda xanım jurnalistlərin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirlərini qeyri-humanist və milli mentalitetə zidd addım kimi dəyərləndirib. Eyni zamanda, hakimiyyəti fikir və söz azadlığına qarşı dözümlü olmağa, həbs olunan şəxslərin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirlərinin dəyişdirilməsi ilə bağlı müvafiq addımlar atmağa çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

"32 baş heyvanımı, 9200 manat pulumu mənimləyib"

Gədəbəy sakinindən Maliyyə İdarəsinin rəisinə qarşı şok ittiham: “Rafiq Əliyev yoldaşımı təhqir və təhdid edib, evdə olan 9200 manat pulu götürüb”

İllərdir çobanlıq edib, ailəmi saxlayıram. Gədəbəy rayonu, Hacılar kənd sakini, Gəncə Regional Maliyyə İdarəsinin inspektoru işləyən Əliyev Rafiq Vəqif oğlu vəzifəsində sui-istifadə edərək, məni 3 il qeyri-rəsmi işlədib. Buna baxmayaraq, hələ 32 baş xırda buynuzlu heyvanımı və 9200 manat pulumu da mənimləyib.

Müvafiq qurumlar bu işə laqeyd yanaşır. Hansı ki, Rafiq Əliyev evimə gələrək, yoldaşımı təhqir və təhdid edib, evdə olan 9200 manat pulu götürüb.

İşlədiyim 3 il müddətində də mənim zəhmət haqqımı verməyib.

Şəmkir Polis Şöbəsinə məlumat vermişəm, bütün hadisəni danışmışam. Heç bir nəticə yoxdur. Üstəlik, Şəmkirin prokuroru da cinayətkarın adının hallanmamasına çalışır.

Sizdən xahiş edirəm, müaricətimi işıqlandırın, bəlkə aidiyyəti qurumlar bu qanunsuzluqla bağlı tədbir görə”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adı çəkilən şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Gədəbəy rayon sakini İsmayilov Elfan Rövşən oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, Şəmkir polisi ona qarşı həyata keçirilən cinayət işinin üstünün açılmaması üçün ölindən gələn edir.

“Mən, İsmayilov Elfan Rövşən oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırasınız.

Milladi tarixdən çox-çox əvvəl, yəni lap qədim əyyamlarda hökmdarlar yanlarında işini yaxşı bilən fitnəkar, çuğul, şayiə ustaları saxlamaqdan çəkinmirdilər. Çoxdan məlum idi ki, milləti yetmiş iki tirə etməkdə, vahimə yaratmaqda qeyrətli insanları gözümçixdıya salıb ləkələməkdə, millətin müdafiə qüdrətinin zəifləməsində və s. bu kimi “savab” işlərdə belə məlunlar əvəzsiz olublar. Bəzən bütöv bir ordunun vura bil-mədiyi zərbəni bir fitnəkar vurub.

Böyük həyat təcrübəm var, kessonda ən ağır şəraitdə işləyəndə dəfələrlə ölümün gözüne baxmışam, bir günüm də mütaləsiz keçməyib, Allaha şükürlər edirəm ki, Qorbaçov bandasının mason-səlib dünyası ilə birgə hazırladıqları “xalq hərəkətləri”nin əsərlərindən tam xəbərdaram. Azərbaycanın bəxti onda getirdi ki, bu torpaqda qalxan xaosu, qeyli-qalı ilk saatdan Heydər Əliyev kimi siyasət qrossmeysteri cilovlaya bildi. Halva deyildi, altı-yeddi keşfiyyatın didişdiyi yerdə furerlik iddiasına qalxmış əyalət avantüristlərindən tutmuş, İranın mollalarına qədər hər dürlü siyasi karikatura tac-taxt arzusunda idi. Sonra baş verənlərdən yazmıram, nə olubsa göz qabağında olub.

... Bu gün isə Kərbəla müsibətindən min qat ağır Xocalı mətəmidir. Təhlükəsizlik xidmətinin qeyrətli zabitlərinin səyi-zəhməti sayəsində bir neçə cəlad tutulub. Ermənilərin törətdikləri müdhiş cinayətlər açıldıqca çoxu düşünürdü ki, bizim millət uşaqdan böyüyə qədər hamı ayağa qalxıb bütün qondarma “beynəlxalq normalara” tüpürərək irəli cumacaq. Ermənilər də bu qəzəb ümmanının qorxusundan vahimə içində pərən-pərən düşəcəklər. Ermənilər qəzəb ümmanının yerinə onu gördülər ki, biz gah “Göbək rəqsləri”, gah da “Gözəllik müsabiqələri” təşkil edib, estradanı, telekanalları “mədəniyyət sutenyorlarının” ixtiyarına vermişik.

32 il ərzində konformist Anar ağanın barıqahında cəm olmuş qələmərbabının dilindən Moskva irticasının ünvanına açıq-aşkar bir ittiham səslənmədi. Təəccüblü deyil, bunların ordenli, medallı mürşidləri xalqımızın qatillərini, manyak Lenini, Stalini, evimizin içində qulağı-mız eşidə-eşidə bizlərə “çuşka”, “baran” deyən rusları mədh edib. Bu inkar ediləsi iş deyil. Amma bizim kimi fəlekzədələr sandıqları açıb tökəndə bizi ya çərledirlər, ya da çörəksiz qoyurlar.

Bu barədə dəfələrlə yazmışam). Müstəqillik qazanan kimi bir-iki cüvəlləğinin fitvası ilə əsl himn bir kənara atıldı. “Gənclik marşı” himnə döndərildi. Əvvəlki himnin sözlərini qırağa qoyub musiqisini saxlamaq olardı. Axı onun musiqisi indikindən min qat güclü idi. Bəli, onların hər ikisinin müəllifi Üzeyir bəy idi, amma indikində minor güclüdür, bu da himnə yaraşmır. Rusiyada da himnin sözləri dəyişildi, Amma Aleksandrovun musiqisi qorundu. İndi də buyurun “Leyli və Məcnun” kimi musiqi abidəsi təcavüzə məruz qaldı.

Siz elə bilirsiniz dillənən olacaq? Xarabada ziyalı qalıb ki, dillənsin. İndikilərin ataları memarlıq abidələrimiz bərpa pərdəsi altında məhv ediləndə, əsəri-ətiqələrimiz vəhşicəsinə talan olunub daşınanda, hamı

Bizdə ideoloji iş Moskva agenturasının əlindədir

Azərbaycanın indiki vəziyyətində telekanalları sözün ən murdar mənasında “Kubinkaya” döndərmək əsl milli xəyanətdir

...Bu bağışlanılası əməl deyil. Üzeyir bəyə əl qaldıran bütün millətə əl qaldırmış olur!

Mən dəfələrlə yazmışam ki, bizdə ideoloji iş pulgir fırılacaqçıların, Moskva agenturasının əlindədir. Fikir verin, elə yer yoxdur ki, müzəffər prezident hər dəfə mənavi dəyərlərdən, gəncliyin mənavi dünyasının yad təsirlərdən qorunmasının vacibliyindən söz deməsin. Soruşuram, Prezident Aparatında oturan məsul şəxslər o qədər nədən və cahildirlər ki, telekanallarda baş verən həyasız tərribatı görmürlər? Dövlət hələ yaralarını sağalda bilmir, səlib dünyası gündən-günə azğınlaşır, uğurlarımız Moskvanın, Tehranın gözələrinə bıçaq kimi batır, təhsil sistemimiz yavaş-yavaş neandertal dövrünə yaxınlaşır, qələbə eyforiyasından elə məst olmuşuq ki, ayaqlarımız altındakı uçurumu görmürük.

Bu boyda respublikada məhkəmə sisteminin qeyrətlə işləməsinə inanmaq tapmazsınız. Nə bir qanuna məhəl qoyan var, nə də ədalətli qərar verən. Bunu iqtidarın məddahları da etiraf edirlər. Görün məmləkət nə gündədir ki, Elgizlər, Zaurilər telekanallarda ixtiyar sahibi olub ağzılarına nə gəlir danışirlər. Telekanal sahibləri məgər bilmirlər ki, bütün normal tamaşaçılar onların pəstahlarına ikrahla baxırlar? Bunlara deyən yoxdur ki,

Azərbaycanın indiki vəziyyətində telekanalları sözün ən murdar mənasında “Kubinkaya” döndərmək əsl milli xəyanətdir. Siz kimə işləyirsiniz, sizə kim ixtiyar verib gənclərin zövqünü murdarlayasınız? Masaların üzəri naz-nemətlə dolu, tox həyatdan sifətləri işıldayan “sənətçilər”, nəyə gəldi əl çalan küt auditoriya (bunların arasında saç-saqqalı ağarmış kişiləri görəndə adam xəcalət çəkir), hər-cayı söhbət... Heyf səndən sovet hökuməti, onun zamanında belə “sənətçiləri”, elementar mədəniyyətin nə olduğunu bilməyən aparıcıları telestudiyaların kəndarına da yaxın buraxmazdılar. İndi isə qarabağlılar demişkən, at ölüb itlərin bayramıdır. Kim nə deyir desin, mən şəxsən ARB-də baş verənlərə baxdıqca azərbaycanlı olmağımdan utanıram.

... Elə bu əsnada bir tanışım mənə telefon açaraq televizora baxmağı məsləhət görür. Rejissor Samir Qulamovun ərsəyə gətirdiyi “Leyli və Məcnun” operası göstərilir. Diqqət kəsilirəm, Üzeyir bəy mənim qibləgahımdır! Elə ilk dəqiqələrdən görürəm ki, bu dəfə də Üzeyir bəyin xatirəsini həzreti İsa kimi çarmıxa çəkiblər. Bu birinci dəfə deyil, artıq yarım əsr olar ki, hər yerin-

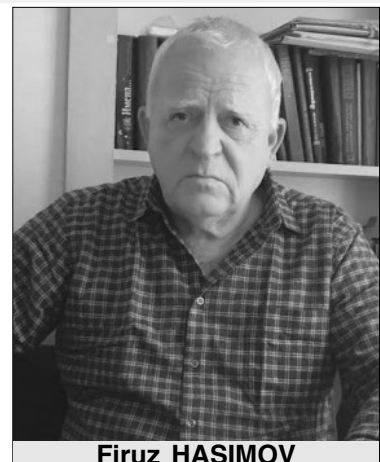
dən duran nakəs bu zavallı, yiyəsiz qalmış millətin tarixinin, görkəmli şəxsiyyətlərinin başlarına tənəbəkə oyunu açır. Bu illər ərzində bir nəfər tapılmadı ki, əldə qayıрма filmlərdə tanınmaz güneyə salınmış Nizamilərin, Nəsimilərin qeyrətini çəksin.

... Bu dəfə də “Leyli və Məcnun” pul dağarcığına döndərilib. Xaltura bir yana dursun, operanın mühüm bir hissəsi - Nofelin döyüş səhnəsi - tamam kəsilib atılıb.

Bu bağışlanılası əməl deyil. Üzeyir bəyə əl qaldıran bütün millətə əl qaldırmış olur! Yeri gəlmişkən bir məsələni də açmalıyam. Əsl tədqiqatçılar Üzeyir bəyin rus şovininə, rus irticasına dərin nifrətdən xəbərdardılar. Bu bimisli dahinin publisistikası ilə yaxından tanış olanda çox əsərləri öyrənmək mümkündür.

Gedin musiqi akademiyasına, görün Üzeyir bəyin portreti harada asılıb. Kişinin on altı əsəri ifa olunmur... Niyə, nə üçün? Vaxtilə ondan “danos” yazanlar elə çörəyini yeyən nankorlar idi. Son illərdə daha o nəcins qalmayıb ki, klassikləri “təftiş” edib əsərlərinə istədikləri yozumu verməsin.

Əvvəlcə “O olmasın, bu olsun” kimi əsərə əl gəzdirdilər(-

Firuz HAŞİMOV

gəlinlər pambıq tarlalarında zəhərlənəndə cıncıqlarını çıxartmadılar.

Ayın 5-də Mədəniyyət kanalında “O olmasın, bu olsun” operettasına baxıram. Kaş vaxtımı sərf etməyəydim. On illər boyu publisistika sahəsində məhsuldar işləməydim, yaşım mənə tam ixtiyar verir ki, bir az tünd danışım. Dahimizin ölməz əsərini primitiv əyalət balaqanına döndərənləri ancaq lənətləməyə gücüm çatır, imkanım, ixtiyarım olsa Üzeyir bəyin, Mirzə Cəlilin irsinə qənim kəsilənləri bu torpaqdan ilim-ilim itirərdim.

Sadəəcə olaraq bu xarabada bir cəsarət yiyəsi yoxdur ki, bu özündən razı başa bəla “rejissorlara” teatr rəssamlarına desin, ay kişilər, əllərinizdən bir savab iş gəlmirsə də heç olmasa mədəni irsimizlə işiniz olmasın. Axı siz heç nəyə qadir deyilsiniz.

Bakı şəhəri, Nizami küçəsi, ev 53, mənzil 41-də yaşayan Amanova Kəmalə Balaş qızı tərəfindən Hurriyyet.az-a daxil olan şikayət məktubunu ötən həftə saytımızda dərc etmişdik. Qeyd edək ki, şikayətçi K.Amanova məktubunda Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, Baş nazir Əli Əsədova, Prezident Administrasiyasının Hüquq mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Fuad Ələsgərova, Birinci vitse-prezidentin katibliyinin rəisi Altay Məmmədova, İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarova müraciət edən şikayətçi 2015-ci ildə Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin rəhbərliyi tərəfindən törədilmiş cinayət hadisəsi barədə məlumat verirdi:

“Hörmətli Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Bildirirəm ki, 1988-ci ildə Bakı şəhəri, Hövsan qəsəbəsi, “İnturist” Bağçılıq Yoldaşlıq Cəmiyyətinə aid olan ərazidə tikilmiş 3/1294 nömrəli bağ evini almışam. Bağ evi 1993-cü ildən istifadədədir. 2005-ci ildən isə evi özəlləşdirmişəm.

Sözügədən Bağ evinə Bakı şəhəri İcra Hakimiyyətinin Mülkiyyət Hüquqlarının Qeydiyyatı İdarəsi tərəfindən BM seriyalı, 002771 Nəli QEYDİYYAT VƏSİQƏSİ (kupça) verilmişdir.

Xüsusi mülkiyyətimdə olan bağ evinə dair bütün hüquqverici və təsdiqedicə sənədlər İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin arxivində saxlanılır (Kupça və bütün hüquqverici və təsdiqedicə sənədləri əlavə edirəm).

Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Yaxın keçmişdə məlum olmuşdur ki, istifadədə və xüsusi mülkiyyətimdə olan sözügədən bağ evimin altındakı torpaq sahəsi 2015-ci ildə qanunsuz olaraq, başqa bir şəxsin adına özgəninkiləşdirilmişdir. O dövrdə Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin sədri Kərəm Həsənov olmuşdur. Bu cinayət həmin vaxt ƏMDK-nin rəhbərliyində yer alan və hal-hazırda da ƏMDX-nin sədr müavini vəzifəsində işləyən Rüstəm Şahbazov tərəfindən törədilmişdir.

Xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, Rüstəm Şahbazov bir qrup qanunsuz quruluşlarla qabaqcadan əlbir olaraq, törədilmiş və başa çatdırılmış bu cinayətin üstünü örtbasdır etmək və izi itirmək məqsədilə, sonradan həmin torpağa dair bir neçə dəfə özgəninkiləşdirmə əməliyyatı aparmışdır.

Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Bir daha qeyd edirəm ki, bu cinayət o dövrdə Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsində sədr müavini vəzifəsində işləyən Rüstəm Şahbazovun rəhbərliyi və təşkilatçılığı altında törədilmişdir. Dəhşətli odur ki, Rüstəm Şahbazov hal-hazırda İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin sədr müavini vəzifəsində işlədiyi üçün, bu cinayətin üstünün açılmasına imkan vermir.

qarşısında cəzalandırılmaları üçün aidiyyəti qurumlara göstəriş verməyinizi və bu işi sona qədər nəzarətinizdə saxlamağınızı Sizlərdən xahiş edirəm.

Onu da qeyd edirəm ki, bu günə kimi sözügədən məsələ ilə əlaqədar bütün aidiyyəti dövlət qurumlarına müraciət etsəm də, heç bir tədbir görülməmişdir.

Qabaqcadan öz minnətdarlığımızı bildirirəm”.

Məlumat üçün bildirək ki, sözügədən yazı saytımızda dərc olunduqdan sonra şikayətçi xanımın ailə

seçilmiş bu cür cəza növünün hansı niyyət və məqsədlə törətdiyi bizə məlum deyildir. Qeyd edilən bu cinayət hadisəsinin baş vermə səbəblərinin müəyyən edilməsinə, davam edən cinayətin qarşısının alınmasına və həmin şəxslərin qanunsuz əməllərinə hüquqi qiymət verilməsinə göstəriş verməyinizi Sizdən xahiş edirik.

Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Qeyd etdiyim kimi, mən Sizlərə olan müraciətlərimdə heç bir qanun pozuntusuna yol verməmişəm. La-

“Hürriyyət”ə şikayət etdi, evinin “altını üstünə çevirdilər”

Kərəm Həsənovun keçmiş müavini Rüstəm Şahbazov tərəfindən torpağının satıldığını iddia edən Kəmalə Amanovadan redaksiyamıza növbəti məktub!

zovun rəhbərliyi və təşkilatçılığı altında törədilmişdir. Dəhşətli odur ki, Rüstəm Şahbazov hal-hazırda İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin sədr müavini vəzifəsində işlədiyi üçün, bu cinayətin üstünün açılmasına imkan vermir.

Torpaq islahatı haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun müvafiq maddələrinin tələblərində bildirilir:

Maddə 9. Vətəndaşların qanuni istifadəsindəki torpaqların özəlləşdirilməsi zamanı vətəndaşların qanuni istifadəsindəki fərdi yaşayış evlərinin, həyatı sahələrin, fərdi, kollektiv və kooperativ bağların, dövlət bağçılıq təsərrüfatının idarəçiliyindəki bağların altında olan torpaqlar qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada əvəzsiz olaraq onların mülkiyyətinə verilir.

Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada bağ evimin altında olan torpaq əvəzsiz olaraq mənim mülkiyyətimə verilməli olduğu halda, o dövrdəki Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin rəhbərliyi - sədr müavini Rüstəm Şahbazov vəzifəsindən sui-istifadə edərək və vəzifə səlahiyyətlərinin hüddudlarından kənara çıxaraq, bir qrup qanunsuz qruplaşmalarla əlbir olub, mənim bağ evimin altındakı torpağı

həyata keçirmişdir.

Bu faktları İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin sədr müavini Rüstəm Şahbazovun, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 22.11.2023-cü il tarixli, 3-21/1-A-7443-8/2023 sayılı və 04.12.2023-cü il tarixli 3-21/2-A-7443/2-8/2023 sayılı nömrələrlə İqtisadiyyat Nazirliyində qeydiyyatdan alınmış məktublarına verdiyi, 09 fevral 2024-cü il tarixli 3-21-3/2-A-1340/02-8/2023 nömrəli cavab məktub ilə təsdiq etmişdir. Belə ki, bağ evinin altındakı olan torpaq sahəsinin başqa başqa şəxslərin adına özgəninkiləşdirildiyini bildirmişdir (Sübut üçün məktubun kserosurətini əlavə edirəm).

Məlum məsələdir ki, Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin sədr müavini Rüstəm

üzvlərinə təzyiqlər edilib. Kəmalə Amanova bu haqda “Hürriyyət”ə ünvanladığı növbəti müraciətində yazır:

“Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Sizlərə etdiyim çoxsaylı müraciətlərimdən və sonun-

kin hesab edirik ki, bu haqda Sizlərə məlumat verdiyimizə görə, əmlakı talan və məhv etməklə bizi “cəzalandırırlar”. Məqsədləri haqqımızı tələb etməkdən, məmurların qanunsuz hərəkətləri barədə Sizlərə məlumat verməkdən bu cür qanunsuz yollarla qorxudub, çəkəndirmədirsə, bilsinlər və əgər olsunlar ki, onlardan qorxmayaq və qətiyyən çəkinməyəcəyik.

Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Törədilmiş cinayət barədə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinə, Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğuna və aidiyyəti dövlət qurumlarına teleqramlar vurmuşam və müraciət etmişəm. Cinayətin üstünün açılmasını, sifarişçilərin və cinayətin iştirakçılarının müəyyənləşdirilib cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələrini və əmlakıma vurulmuş zərərin ödənilməsinə xahiş etmişəm.

Sizə etdiyimiz bu müraciətimizdən sonra ailəmə, mənə və əmlakıma qarşı daha nələ baş verəcək, hansı cinayət əməlləri törədiləcək, onu bilmirik! Sizlərdən xahiş edirəm ki, yuxarıda qeyd etdiklərimi nəzərə alıb, törədilmiş cinayətin sifarişçilərinin və icraçıların müəyyənləşdirilib cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələrinə və mənə vurulmuş zərərin ödənilməsinə əlaqədar aidiyyəti qurumlara göstəriş verəsiniz və cinayət hadisəsinə ədalətli hüquqi qiymət verilənə qədər nəzarətinizdə saxlayasınız.

Qabaqcadan öz minnətdarlığımı bildirirəm”.

Hazırladı: KƏNAN

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Şahbazov 30 ildən artıq mənim istifadədə və xüsusi mülkiyyətimdə olan bağ evinin altındakı torpağı ancaq maddi maraqları naminə, aldığı külli miqdarda rüşvətin müqabilində özgəninkiləşdirmişdir.

Cənab Prezident!**Hörmətli Mehriban xanım!**

Yuxarıda qeyd etdiklərimi nəzərə alıb, mənə məxsus, xüsusi mülkiyyətimdə olan bağ evinin altındakı torpağın satılması faktı ilə bağlı, vəzifəsindən sui-istifadə edərək, vəzifə səlahiyyətlərinin hüddudlarından kənara çıxaraq, maddi maraqlarının təmin olunması müqabilində, bir qrup qanunsuz qruplaşmalarla əlbir olub, bu cinayəti törətmiş Rüstəm Şahbazovun və digərlərinin qanun

// Almaniya kansleri Olaf Şolz Ukrayna ilə bağlı ziddiyyətli mövqeyi ilə bütün Avropada çəşqinliq və anlaşılmazlıq toxumu səpdi, lakin onun çılğınlığının öz metodu var". Bu barədə "Politico" nəşrinin məqaləsində qeyd olunur.

Xatırladaq ki, Şolz Kiyeve qanadlı raketlər verməkdən imtina edib. Üstəlik, buna baxmayaraq, Rusiyanın qisas alaçağı riskini əsas götürərək, avropalı müttəfiqlərini Ukraynaya daha çox hərbi yardım göstərmədiklərinə görə qınayıb. "Ancaq Almaniya kanslərinin ziddiyyət kimi görünə bilən addımı, əslində, düşünülmüş strategiyadır. Belə ki, Ukraynanın özünü Rusiyaya qarşı müdafiə edə biləcəyini anladıqdan sonra, Şolz bu strategiyayı irəli sürüb. Burada məqsəd Vaşinqtonla tandemdə hərəkət etmək, Ukraynanı sağ qalmaq üçün kifayət qədər silah və texnika, o cümlədən zenit batareyaları və tanklar ilə təmin etmək, eyni zamanda, "ona qələbə üçün zəruri olan texnikanı verməkdən imtina etməklə" vaxt qazanmaqdır. O, bu yanaşmasını gizlətməyib", - deyə müəllif yazır.

Qeyd edək ki, Olaf Şolz hələ də Ukraynanın qarşıdurmadan qalib çıxmasını istədiyini söyləməkdən imtina edir və yalnız "Rusiya qalib gəlməməlidir və Ukrayna uduzmamalıdır" deyir. Bu, semantika kimi görünə bilər, lakin bir çox ukraynalılar üçün Avropa dövlətinin liderinin onların qələbəsinə dəstəyini eşitmək mühüm psixoloji təkan olmaqla yanaşı, Moskvaya açıq signal olardı.

Lakin Şolzun ??Ukraynanın qalib gəlməsini istədiyini söyləməkdən imtina etməsinin səbəbi ölkəni bu məqsədə çatmaq üçün lazım olan silahlarla təmin etməməsi ilə eynidir. Söhbət, hələ də mövcud olan Rusiya xofundan gedir. Şolz hesab edir ki, Ukraynanı Kerç körpüsünü məhv edə və belkə də Moskvaya zərbə endirə biləcək "Taurus" qanadlı raket-

Almaniyada "Rusiya xofu", yoxsa...

Olaf Şolz Ukraynaya Moskvanı vura biləcək "Taurus" raketlərini verməkdən nə üçün imtina etdi?

ləri kimi silahlarla təmin etmək prezident Vladimir Putini o dərəcədə qəzəbləndirir ki, o, Almaniya qisas almağı düşünür. Hansı ki, "Leopard" tanklarının göndərilməsi ilə bağlı Almaniya aparılan müzakirələr də buna oxşar idi. Və burada Şolz daha geniş münaqişəyə səbəb ola biləcək addımlardan dərin narahatlığını ifadə etdi. Yalnız Vaşinqton az sayda "Abrams" tankı göndərməyə razı olduqdan sonra o, "təslim oldu". Lakin o vaxta qədər Rusiyanın cəbhə xəttini minalamaq üçün kifayət qədər zamanı var idi ki, bununla da Ukrayna təşəbbüsü ələ ala bilmədi.

Lakin indi Olaf Şolz ölkəsinin "müharibədə rol oynamasına" səbəb olmasın deyərək, "Taurus" raketlərini göndərilməkdən qəti şəkildə imtina edir. Bu mövqeyində kansler tek deyil. Dünən dərc edilən sorğuya görə, almanların demək olar ki, 60%-i Ukraynaya bu raketlərin tədarükünə qarşıdır. Bu, fevral ayı ilə müqayisədə 49% çoxdur. Almaniya Ukraynaya indiyədək təxminən 17,7 milyard avro həcmində hərbi yardım ayırıb. Berlin bu yardımına görə ABŞ-dan sonra ikinci, ÜDM-in faizinə görə 11-ci yerdədir. Bu onu deməyə əsas verir ki, almanların daha çox iş görmək üçün maliyyə imkanları var, lakin onlar bunu etmək istəmirlər. Bu tendensiyaları və Almaniyanın Rusiyanı təhrik etmək qorxusunu anlamaq üçün 20-ci əsr Almaniya siyasinin tarixinə nəzər salmaq lazımdır. Hansı ki, ölkə Rusiyaya qarşı iki müharibə apardı və fəlakətli nəticələr verdi.

Görünür, İkinci Dünya Müharibəsində Rusiyanın nasistlərə vurduğu zərbə və itkilər bu ölkənin ictimai psixikasına həkk olunub. İndi Rusiyanın işğalı nəticəsində travma almamış bir alman ailəsi tapmaq çətindir - bunlar müharibədə ölənlər və ya baba, ya da Qır-

mızı Orduya əsir düşən doğmalar ola bilərlər.

Əlbəttə, Almaniyanın Rusiya ilə münasibətləri tək qorxu ilə müəyyən edilmir. Əksinə, Şərqi Almaniya böyümüş bir çox alman üçün Moskva hələ də düşməndən daha çox dost kimi qəbul edilir.

Ölkə əhalisinin 80%-dən çoxunun yaşadığı keçmiş Qərbi Almaniya Rusiyaya münasibət o qədər müsbət olmasa da, Rusiya ilə münasibətlərin sirrinin dialoqda olduğuna dair hələ də geniş yayılmış fikir var. Bir çox almanlar 1970-ci illərdə müharibədən sonrakı ilk sosial-demokrat kansler Villi Brandt tərəfindən hazırlanmış Yeni Şərq Siyasəti (Ostpolitik) adlanan Qərbi Almaniyanın cəlb etmə strategiyasını Soyuq Müharibənin sona çatmasına gətirib çıxardığına görə qiymətləndirirlər. O dövrün uşağı olan Şolz, "Ostpolitik" in alman psixikasına təsirini əksəriyyətdən daha yaxşı başa düşür. Ona görə də onun parlamentdə deyil, Almaniyanın əsas xəbər nəşrlərinin baş redaktorları ilə görüşündə elan etdiyi "Taurus" raketlərinin tədarükündən imtinasına təkildə verilmiş qərar kimi yox, onun daha geniş siyasi strategiyasının tərkib hissəsi kimi baxmaq lazımdır. Şolzun Ukraynanın ardınca getmək istəməməsi onu göstərir ki, onun əsas məqsədi Kiyevin sülh danışıqlarına və mümkün qədər tez razılıq verməsidir. Bu baxımdan, ABŞ Konqresində respublikaçıların Ukraynaya növbəti yardım paketini təşviq etməkdən imtina etməsi almanların "əlinə oynayıp".

Strateji qeyri-müəyyənlik Şolzun ən son istədiyi şeydir. Buna görə də o, Putinə və bütün dünyaya Ukraynanı dəstəkləmək üçün nəse etməyəcəyini və niyə bunu etməyəcəyini açıq şəkildə mesaj göndərir. Bu məsələdə Almaniya za-

Dünən dərc edilən sorğuya görə, almanların demək olar ki, 60%-i Ukraynaya bu raketlərin tədarükünə qarşıdır. Bu, fevral ayı ilə müqayisədə 49% çoxdur...

bitlərinin Ukraynaya "Taurus" raketlərinin göndərilməsi siyasətini və logistikasını müzakirə edən səs yazısının yayılması da kanslərə kömək etdi. Zabıtlar Şolzun ??mövqeyindən narahatlıqlarını ifadə etsələr də, səs yazısı onun, xüsusən də seçki kampaniyasının yaxınlaşması ilə "yerindən tərpənmək" ehtimalının az olduğunu göstərir.

Beləliklə, Almaniyanın hədəfləri aydındır. Bu hədəf nə qədər barışdan yana görsənsə

də, ortada "Rusiya xofu"ndan daha çox hakim komandanın siyasi maraqlarının olduğu da kimsəyə sirr deyil. Görünür, bu gün əhalinin rəyi ilə hesablaşmaq tərəzidə "daha ağır vurdugundan", ən azı riskli və səs-küylü qərarların verilməsi məsləhət hesab olunmur.

Gələcəkdə nə baş verəcək? Hər halda, seçkilərdən sonra bu gün verilən qərarlarda bir sıra dəyişikliklərin edəcəyi istisna deyil.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

"Kapitulyasiya sülh deyil"

NATO Baş katibi də Roma Papasına cavab verdi

Roma Papasının Ukrayna ilə bağlı növbəti qalmaqallı açıqlaması tək Ukraynada deyil, bir sıra Qərb ölkələrində və təşkilatlarda da böyük etirazla qarşılanıb.

Məlum olduğu kimi, Papa Fransisk İsveçrə televiziyasına müsahibəsində deyib ki, Ukrayna "ağ bayraq cəsarəti"ne sahib olmalı və danışıqlara başlamalıdır.

Roma Papasına etiraz edənlər arasında NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq də var. Stoltenberq Fransiskin müsahibəsi ilə bağlı deyib: "Kapitulyasiya sülh deyil. Rusiya Prezidenti Vladimir Putin bu müharibəni başladı və bu gün də bitirə bilər. Ukraynanın isə belə bir imkanı yoxdur".

Baş katib həmçinin bütün müttəfiqləri Ukraynaya hərbi dəstəyi davam etdirməyə çağırıb: "Biz Prezident Putinə döyüş meydanında istədiyini ala bilməyəcəyini göstərmək üçün Ukraynanı gücləndirməyə davam etməliyik. Biz oturub Ukraynanın müstəqil ölkə kimi tanınacağı həll yolu ilə razılaşmalıyıq".

Ombudsmanın 2023-cü ildə ölkədə insan hüquqlarının qorunması haqda illik məruzəsində açıqlanan məlumatlara görə, cinayət törətmiş, habelə əvvəllər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərin sayı getdikcə artmaqdadır. Belə ki, bu rəqəm 2020-ci ildə 2859, 2021-ci ildə 4374 olub, 2022-ci ildə isə 5127 nəfərə çatıb. Bildirilib ki, aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən təhlillər aparılmalı, eyni şəxsin təkrar cinayət törətməsinə gətirib çıxaran səbəb və şərtlərin aradan qaldırılması istiqamətində addımlar atılmalıdır. Bəs, təkrar cinayətkarlığı yaradan səbəblər nələrdir və onların aradan qaldırılması istiqamətində hansı işlər görülməlidir? Bu yöndə sualları Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının eksperti, "Konstitusiya" Araşdırmaları Fondunun prezidenti, Daxili İşlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri Əliməmməd Nuriyevə ünvanladıq.

- Əliməmməd bəy, parlamentdə Ombudsmanın adından elan olunan məruzədə bildirildi ki, 2023-cü ildə cinayət hadisələri, eləcə də təkrar cinayətkarlıq xeyli sayda artıb. Sizcə, cinayətkarlığı yaradan səbəblər nədir və onların aradan qaldırılması istiqamətində hansı işlər görülməlidir?

- Bu günlərdə Milli Məclisdə Ombudsmanın - İnsan hüquqları üzrə vəkili 2023-cü il üzrə məruzəsi dinlənilir. Orada çox maraqlı təkliflər, tövsiyələr səsləndirildi. Sizin toxunduğunuz məsələlərlə əlaqədar qeyd etməliyəm ki, təkrar cinayətkarlığın artması narahədici məsələdir. Cinayətin təkrar törədilməsi o deməkdir ki, bütövlükdə bunun üçün münbit şərait var. Eyni zamanda, ümumiyyətlə cinayətkarlıq özü sosial bir hadisədir. Ona görə də, hər şeydən əvvəl bunun sosial köklərini araşdırmaq lazımdır. Orada təbii ki, cinayətkarlıq daha çox sosial problemlərlə idarə edilməlidir. Bu baxımdan, vacib məsələlərdən biridir ki, sosial sahədə islahatlar daha da dərinləşməlidir. İlk növbədə məşğulluqla bağlı məsələlərə diqqət yetirilməlidir.

Cinayət etmiş şəxslərin Penitensiar Xidmət tərəfindən azadlığa hazırlanması istiqamətində müəyyən işlər həyata keçirilir. Və burada da mühüm irəliləyişlər var. Xüsusilə də son illərdə Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin rəhbərliyində dəyişikliklər edilməsindən sonra bu sahədə çox mühüm fəaliyyətlər genişlənməkdədir, islahatlar prosesi gedir. İlk növbədə məhkumların yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğun artırılması istiqamətində addımlar atılır. Yeni və cəmiyyətin daha çox ehtiyacı olan peşələrin öyrənilməsi istiqamətində müvafiq işlər görülməkdədir. Şübhəsiz ki, islahatlar əsas təsir göstərən aməkdir, məşğulluqdur, ətraf mühitlə əlaqədir, yeni onun ailə əlaqələrinin gücləndirilməsidir. Bu istiqamətdə bir çox işlər görülür. Yeni cəzaçəkmə müəssisələrinin, hibrid cəzaçəkmə müəssisələrinin istifadəyə verilməsi maksimum Avropa penitensiar qaydalarına və yaxud BMT-nin peniten-

"Azərbaycanda təkrar artması üçün münbit şərait var"

Əliməmməd Nuriyev: "Biz özəl sektorun cəzaçəkmə müəssisələri ilə daha yaxından işləməsinin tərəfdarıyıq"

"Azərbaycan cəmiyyətində ali təhsil alanların sayı 17-18 faizə qədərdir. Orta hesabla cəmiyyətin 74 faizi ali təhsilə malik olmayan insanlardır. Bu da Cənubi Qafqazda ən aşağı göstəricilərdən biridir"

siar qaydalarına uyğun işlərin qurulmasına gətirib çıxarır. Ələlxüsus, yaxın qohumlarla əlaqələrin qurulmasının geniş miqyas alması istəməz şəxsin mülki həyatdan ayrılmasının, təcrid olunmasının qarşısını alacaq. Çünki məhbus nə qədər yaxın qohumlarla, ətraf mühitlə əlaqədə olarsa, onun həbsxana, sülh mədəniyyətinə yiyələnməsi bir o qədər rahat olacaq. Çünki daimi ətraf mühitlə, icma ilə əlaqə buna təsir edir.

Digər mühüm məsələlərdən biri də məşğulluğun artırılmasıdır. Hal-hazırda məhkumların məşğulluq məsələsi 14 faizdən 28 faizə qədər artmışdır. Bu, mühüm rəqəmdir. Bu istiqamətdə hökumət ciddi vəsait ayırmır. Amma, eyni zamanda, burada hökumətin də qərarı vardır. Bütün bunlara baxmayaraq, əhəmiyyətli işlər görülür və irəliləyişlər var. Bu o deməkdir ki, məhkumlar yeni

əmək verdişlərinə yiyələnir, mövcud olan əmək verdişlərini unutmur. Gələcəkdə, azadlığa çıxanda da müəyyən əmək verdişləri onlara imkan verəcək ki, tez zamanda iş tapsınlar. Eyni zamanda, başqa bir məsələ də bununla bağlıdır ki, onlar sosial baxımdan özlərini atılmışlar sırasındakı görməyəcəklər. Yeni onların lazımlılığı məsələsi olacaq ki, onlara ehtiyac var. Ailələri də onların müəyyən peşələrə yiyələndiyini, iş tapdığını görərək, onlara ənənəvi münasibətdən çəkinəcəklər. Çünki azadlıqdan sonra onların ailədə qəbul edilməsi məsələsi var.

Digər tərəfdən, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi məhkumların azadlığa çıxmasına üç ay qalmış onlarla bağlı müvafiq tədbirlər həyata keçirir. Keçmiş məhkumların ehtiyacları ödənilir, onlar qeydiyyatla alınaraq azadlığa çıxandan

sonra işlə təmin olunması istiqamətində ciddi addımlar atılır. Həmçinin, azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin yenidən kriminal əməl törətməsinin qarşısının alınması üçün onlara minimal əmək haqqının dörd misli qədər müavinətlər verilir. Bu, Penitensiar Xidmətin etdikləri ilə bağlı məsələdir.

Əlbəttə, kriminal vəziyyətə təsir göstərən amillərdən biri də, hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı məsələdir. Hesab edirəm ki, hüquq-mühafizə orqanlarının bu istiqamətdə fəaliyyəti müsbətdir. Deyirlər, cinayətlərin sayının artması bir tərəfdən əhalinin sayının artması ilə bağlı məsələdir, ikinci tərəfdən hüquq-mühafizə orqanlarının peşəkarlığının göstəricisidir. Çünki cinayətin açılma dərəcəsi yüksəldikcə, bu, özünü müvafiq statistikada göstərir. Deməli, bu, hüquq-mühafizə

orqanlarının - DIN-nin, Prokurorluq orqanlarının, həmçinin DTX-nin, gömrük orqanlarının və digərlərinin peşəkarlığının göstəricisi kimi qiymətləndirilə bilər. Bizdə cinayətlərin açılması faizi orta hesabla 84-87 faizdir və Avropa ölkələri arasında demək olar ki, ən yüksəkdir. Bu, həm DIN-nin, həm Prokurorluq orqanlarının fəaliyyətinin nəticəsidir. Eyni zamanda, hüquq-mühafizə orqanları daha çox baş vermiş cinayət hallarının aradan qaldırılması istiqamətində fəaliyyət həyata keçirən təşkilatlardır. Amma cinayət bura qədər baş verir.

- Bəs cinayəti yaradan amillər nələrdir?

- Perventiv, önleyici tədbirlər çox əhəmiyyətlidir. Bu, artıq digər qurumların üzərinə düşən bir məsələdir. Bunu hüquq-mühafizə orqanlarının üzərinə qoymaq düzgün deyil. Hüquq-mühafizə orqanları sadəcə nəticəni aradan qaldırırlar. Amma burada cinayətə aparan şəraitin aradan qaldırılması lazımdır. Hər bir şəxsin cinayət törətməsi onun ailədə tərbiyə olunması, məktəbdə təhsilin vəziyyəti, eyni zamanda məşğulluqla bağlıdır. Bütün bu amillər cinayətkarlığa təsir edir. Əgər ailədə münasibətlər baş verirsə, yaxud ailə üzvləri arasında nəzarət, münasibət sistemi yoxdursa, şübhəsiz ki, bu, gec-tez o ailədə böyüyən şəxsin kriminalın təsirinə düşməsinə gətirib çıxaracaq. Çünki, ilk növbədə ailədə vəziyyətə baxmaq lazımdır.

Digər tərəfdən, bu, həm də məktəbdə təlim-tərbiyə ilə bağlı məsələdir. Bunlar bir-birinə sıx bağlıdır. Çünki təlimin tamamlanması məktəbdə baş verir. Tərbiyənin bir tərəfi ailədə, digər tərəfi məktəbdə baş verir. Müasir təhsil sistemimiz çoxsaylı insanların ali təhsil almasına, peşəyə yiyələnməsinə imkan verirmi? Daha sonra ali təhsilin vəziyyəti... Azərbaycan cəmiyyətində ali təhsil alanların sayı 17-18 faizə qədərdir. Orta hesabla cəmiyyətin 74 faizi ali təhsilə malik olmayan insanlardır. Bu da Cənubi Qafqazda ən aşağı göstəricilərdən biridir. Ali təhsil, peşə təhsili həm də ona gətirib çıxarır ki, insanlar gələcəkdə ehtiyaclarını müvafiq peşələrə yiyələnməklə ödəmək imkanına sahib olurlar. Yeni rəqabət imkanlı bir insanın yaradılması çox vacibdir. Onun əmək bazarında rəqabəti artırması çox önəmlidir. Eyni zamanda, iş yerlərinin yetərli qədər olması.

Kriminal vəziyyətə özəl sektorun və bütövlükdə işgüzar mühitin

'Cinayətkarlığın bit şərait var'

"Əgər 6 milyona yaxın əmək qabiliyyətli insan varsa, onun 1,7 milyonu işləyirsə, bu o qədər də yüksək göstərici deyil. Bu istiqamətdə düşünmək lazımdır. Bunlar kriminogen duruma təsir göstərir"

"Peşə təhsilinə diqqəti artırmalıyıq. Cəzaçəkmə müəssisələrində müəyyən peşələr öyrədilir. Amma o peşələrlə bağlı aydın bir konsepsiya vacibdir. Bu, əlbəttə ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin üzərinə əlavə öhdəliklər qoyur. Bu, hökumət səviyyəsinə gəlib çıxan məsələdir"

durumu da təsir göstərir. Nə qədər iş yeri var və bu iş yerlərinə nə qədər insan müraciət edə bilər? Göstəricilərə görə, yoxsulluğun səviyyəsi Azərbaycanda 4 faizdir. Bu çox aşağı göstəricidir. Əgər 6 milyona yaxın əmək qabiliyyətli insan varsa, onun 1,7 milyonu işləyirsə, bu o qədər də yüksək göstərici deyil. Bu istiqamətdə düşünmək lazımdır. Bunlar kriminogen duruma təsir göstərir.

Şübhəsiz ki, vacib məsələlərdən biri də maarifçilikdir. Bu, hüquqi biliklərin, hüquqi dünyagörüşün güclənməsi, bütövlükdə verdişlərlə, davranış mədəniyyəti ilə bağlı məsələlərdir. Ona görə də, təkrar cinayətkarlığın olmasında sadalananlar bir-birini qarşılıqlı şərtləndirən məsələlərdir. Kompelks tədbirlər vacibdir. Bu istiqamətdə addımlar atılır. Dövlət proqramının qəbulu, onun icrası məsələsi var.

Bilirsiniz ki, 44 günlük müharibədən sonra Qarabağda böyük quruculuq işləri gedir. Bu, məşğulluq problemlərinə də kömək edəcək, yeni sahələrin yaradılmasına, iqtisadiyyatın böyüməsinə təkan verəcək, bütövlükdə iqtisadi vəziyyətin yaxşılaşmasına gətirəcək. Bu da kriminogen duruma yaxşı təsir edəcək, müsbət meylləri gücləndirəcək.

- Siz hüquqi maarifçiliyə toxundunuz. Bu proses necə, harada aparılmalıdır? Məktəbləri nəzərdə tutursunuz?

Hüquqi maarifçilik həm ailədə, həm də məktəbdə başlamalıdır. Həm KİV-lərdə, həm sosial şəbəkələrdə getməlidir. Vətəndaş cəmiyyəti seqmentlərində, media seqmentlərində aparılmalıdır. Hesab edirəm ki, ömürboyu gedən təhsil sistemində keçmək lazımdır. Yaşlıların da təhsili var. Azərbaycanda təhsil haqqında qanunda bunlar var. Sadəcə, məsələ onun praktikasına gələndə çətinliklər yaranır. Hesab edirəm ki, ümumi hüquqi biliklərin təbliği ilə bağlı tədris davam etməlidir. Bu yalnız dissiplinaların tərkibində olmamalı, ayrıca, müstəqil olmalıdır. Eyni zamanda, KİV-lərdə təbliğ olunmalıdır.

Çünki hüquq həyatımızın tərkib hissəsidir. Əlbəttə, istənilən bilik və bacarıqların alınması yalnız məktəblərdə olmamalıdır, işlədiyimiz yerlərdə də buna dair treyninqlərin aparılması vacibdir. Ömürboyu həm yeni əmək verdişlərinə, həm yeni ixtisaslara yiyələnməklə bağlı daimi fəaliyyət olmalıdır. Bilirəm ki, dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində bununla bağlı nümunələr var. Məsələn, Sinqapur nümunəsini deyim. Orada bütün təbəqələrdən olan şəxslərlə bağlı iş müəyyənləşdirilmişdir. Hətta sən 80 yaşın varsa, bu zaman da sən özünə uyğun iş tapa bilərsən. Bu baxımdan, bizdə böyük bir konsepsiya hazırlanmalıdır.

Digər tərəfdən, ölkədə texniki təfəkkürün, riyazi təfəkkürün güclənməsi istiqamətində addımlar atılmalıdır. Elm tutumlu sahələrə diqqət yetirilməlidir. Xüsusilə, nəzərə alsaq ki, gələcək yeni texnologiyalardır, 4-cü sənaye inqilabı gedir, bu baxımdan ən mühüm məsələlərdən biri ölkənin gələcəyini əhəlisinin texniki biliklərə nə səviyyədə sahib olması həll edəcək. Dövlətin də taleyi hər şeydən əvvəl əhəlinin texniki təfəkkürünün nə səviyyədə olmasından asılı olacaq.

- Ölkədə təkrar cinayətkarlıq faktının 40 faizi aşması onu deməyə əsas verir ki, həbsxanalarımız hələ də tam olaraq islah müəssisəsi rolunu yerinə yetir-mir. Siz qeyd etdiniz ki, məhbuslar əməyə cəlb olunmalıdır. Ola bilməzi, belə qərar qəbul olunsun ki, dustaq əməyə cəlb olunmaqla maaş alsın, bu vəsaitlər həm də, məsələn, dələduzluq maddəsi ilə həbsə düşmüş şəxs zərərçəkənə borcunu ödəsin?

Mövcud qanunvericilik bunu özündə tam ehtiva edir. Qanunvericiliyə görə, dəymiş zərərin ödənilməsi məhbusun əməkhaqqından tutulur. Məhbus cəzaçəkmə müəssisəsində əmək fəaliyyəti ilə məşğul-dursa, heç şübhəsiz, zərər onun əməkhaqqından tutulur. Səhv etmə-rəmsə, bu tutulma 50 faizə qədərdir. Bu var. Sadəcə biz özəl sektorun

cəzaçəkmə müəssisələri ilə daha yaxından işləməsinin tərəfdarıyıq. Bunun üçün hökumətin qərarlar qəbul etməsinə ehtiyac var. Hökumət cəzaçəkmə müəssisələrində məşğulluğun artırılması ilə bağlı dövlət proqramı qəbul etməlidir ki, cəzaçəkmə müəssisələri müəyyən resurslarla təmin olunsun və beləcə özəl sektor üçün müəyyən imtiyazlar nəzərdə tutulsun ki, onlar bu prosesə daxil ola bilsin. Əks halda, bu mümkün olmayacaq.

Özəl sektor da bu barədə düşünməlidir. Çünki bütövlükdə kriminogen vəziyyətin pisləşməsi, yaxud da kriminogen vəziyyətdə dinamikanın olması özəl sektorun özünün də maraqlarına ziddir. Onda özəl sektor özü də bu məsələdən əziyyət çəkə bilər. Ona görə, özəl sektor cəmiyyət qarşısında ictimai məsuliyyətini başa düşməlidir. İndiki zamanda bir çox ictimai proqramların, layihələrin həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verməlidir. Azərbaycanda özəl sektor sanki özü-özü üçün çalışır, başqa şeylər onu maraqlandırmır. İctimai korporativ məsuliyyət məsələsi ilə bağlı məsələlərə ümumiyyətlə daxil olmur. Halbuki, özəl sektor da cəmiyyətin bir hissəsidir. Məhkumlar da cəmiyyətin tərkib hissəsidir. Qarşılıqlı olaraq bu prosesdə bir-birimizə fayda verməliyik. Məhbusların düzgün həyata qayıtması üçün onlara imkanlar verməliyik, onları cəmiyyətdən təcrid etməməliyik, itələməməliyik. Bu, həm dövlət orqanlarının, həm özəl sektorun üzərinə düşən məsuliyyətdir. Hesab edirəm ki, bu məsələyə də cavabdehliklə yanaşmalıyıq.

- Necə düşüncünü, hazırda həbsxanaların evsiz-əşiksiz, kriminala meylli və s. bu tipli insanların üçün "cəzbedicilik" funksiyasını azaltmaqdan ötrü daha hansı tədbirlər görmək olar? Hansı ki, bu tip insanlar əsasən "AUE" deyilən uşaqlıqda kriminala meylli fərdlərin arasından çıxır...

Hər bir insana ətraf mühit çox ciddi təsir edir. Mühit onu cinayətkar

da, alim də yetişdirə bilər. Ona görə, onun hansı mühitdə olması mühümdür. Şübhəsiz, o yerdə ki, baxımsız, çətin şəraitdə yaşayan uşaqlar var, onlarla xüsusi olaraq sosial işçilər, psixoloqlar, reabilitasiya mərkəzləri məşğul olmalıdır. Bərpa mərkəzləri olmalıdır. Onlar küçələrdə başsız qalmamalıdır. Başsız qalanda onlar küçələrdə yaşamaq uğrunda vəsait axtarırlar. Bu səbəbdən, deviativ davranışlar, kriminal davranış tərzinə malik olurlar. Bununla bağlı geniş sistem qurmaq olar. Bunu təkcə dövlət quramalıdır. Vətəndaş cəmiyyəti, özəl sektor prosesdə iştirak etməlidir. Düşünürük ki, reabilitasiya Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, Ədliyyə Nazirliyinin, Penitensiar Xidmətin öhdəsinə düşməlidir. Mən belə düşünürəm. Peşə təhsilinə diqqəti artırmalıyıq. Cəzaçəkmə müəssisələrində müəyyən peşələr öyrədilir. Amma o peşələrlə bağlı aydın bir konsepsiya vacibdir. Bu, əlbəttə ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin üzərinə əlavə öhdəliklər qoyur. Bu, hökumət səviyyəsinə gəlib çıxan məsələdir. Bu məsələlərin tədqiqatı, araşdırması olmalıdır. Problemin diaqnostikasını düzgün qoymaq lazımdır. Məsələn, axı niyə təkrar cinayətkarlıq artır? Bunu tətikləyən səbəblərin ciddi sürətdə tədqiqatına ehtiyac var. Bu tədqiqatlar yoxdur, varsa da yetərli deyil. Yaxud da tam deyil, əhatəli deyil. Bununla bağlı geniş layihələr olmalıdır. Tutaq ki, QHT-lərə Dəstək Şurasına əlavə maliyyə verilməlidir, yaxud bu işi Elmlər Akademiyası aparmalıdır. İnsan Haqları İnstitutu var, onun bu araşdırmaları aparması üçün resursları artırmaq olar. Eyni zamanda, DİN-ə bu istiqamətdə araşdırma imkanları tanınmalıdır.

Krimonogen vəziyyətə təsir edən amillərdən biri də hüquq-mühafizə orqanlarının sosial müdafiəsi ilə bağlı məsələdir. Deyim ki, DİN-in cinayət-axtarışı ilə məşğul olan əməkdaşların əməkhaqqı məsələsinə baxaq, ele də yüksək vəziyyətdə

deyil, axı. Yaxud bizim polisin, Penitensiar Xidmətdə çalışanların maaşı çox aşağıdır. Bu, istər-istəməz onların peşəkarlığının artmasına mənfi təsir göstərə bilər. Psixoloji, sosial işə çox diqqət yetirilməlidir. Bütün qurumlarda, Penitensiar Xidmətdə sosial işi aparan idarələr olmalıdır ki, onlar bu fəaliyyəti həyata keçirmək imkanına malik ola bilsinlər. Məsələlərə kompleks yanaşılmalıdır, hansısa bir məsələni götürməklə problem həll olunmur. Həm də qurumlar arasında, dövlət, QHT, özəl sektor arasında ciddi koordinasiya olmalıdır.

Maddi imkanlarına görə məhbusların həbs həyatında fərqli yaşamasının, onlara pul qarşılığında fərqli şərait yaradılması kriminal romantikanın yaranmasına gətirir. Bu da cəmiyyətdə kriminala rəğbət bəslənməsinə, kriminalın təbliğini tətikləyir. Bu tendensiyaya necə son qoymaq olar? Ümumiyyətlə, türmələrdə bəzilərinin "cah-cəlal içində" yaşamasına, maddi imkan az olanların isə əziyyət çəkməsinə qarşı hansı tədbirləri görmək olar?

Mən uzun müddətdir ki, Penitensiar Xidmətdə ictimai nəzarəti həyata keçirən şəxslərdən biriyəm. Artıq "imtiyazlı məhkum" anlayışı keçmişdə qalmağa doğru gedir. Bu gün cəzaçəkmə müəssisələrində tamamilə yeni bir yanaşma təbii olunmağa başlayıb. O imtiyazlı məhkumlar var idi ki, onlar xüsusi palatalarda, kameralarda qalırıldı, onların hamısı ləğv olunub və ləğv olunmaqdadır. Güman etmirəm ki, yeni infrastruktur buna imkan verəcək, çünki orada hamının şəraiti eynidir. Daha o cür şərait olmayacaq. Əlbəttə ki, məhkumlar arasında qeyri-bərabərlik məsələsi zaman-zaman baş verib. Amma yeni rəhbərliyin gəlməsi ilə bu məsələlərə çox ciddi bir yanaşmanın şahidi olduq. İstər müalicə mərkəzində, istər digər cəzaçəkmə müəssisələrində imtiyazlı kameralar, imtiyazlı məhkumlar məsələsi ləğv olunub.

Hazırladı: İ. SABİRQIZI

Qarabağ döyüşçüsü pensiyasının düzgün hesablanmadığını iddia edir

"Necə olur ki, mənimlə eyni statusda olan döyüş yoldaşım, sosial kartı olmadığı halda, məndən daha çox pensiya alır?!"

Tovuz rayonu, Əs-rək Cırdaxan kənd sa-kini Yusifov Sərdar Şəfirza oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Birinci Qarabağ Müharibəsinin iştirakçısı olduğunu bildiren şikayətçi iddia edir ki,

onun pensiyası düzgün hesablanmayıb:

"Mən, Yusifov Sərdar Şəfirza oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırınız.

Məlumat üçün bildirim ki, Birinci Qarabağ Müharibəsində ağır dərəcəli kontuziya almışam, II qrup əliləm. Ordudan tərxis olunduqdan sonra, 20 il bir şirkətdə işləmişəm, sosial kartımda 72 min AZN vəsait toplanıb. Pensiyam aşağı olduğu üçün Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə müraciət etdim. Nazirlikdən cavab gəldi ki, sizin pensiyanız düzgün hesablanıb və heç bir artım şamil olunmur.

Necə olur ki, mənimlə eyni statusda olan döyüş yoldaşım, sosial kartı olmadığı halda, məndən daha çox pensiya alır?! Nazirlik bu məsələ ilə bağlı heç bir etirazı qəbul etmir".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin mövqeyini dərc etməyə çalışacağıq.

Astarada qazi ailələri işıqsız qalıb

Astara rayonu, Şiyəkəran kənd sakinləri Babazadə Yusif Aslan oğlu və Vəliyev Elçin Saleh oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Sakinlər kəndin işıq xətlərinin yararsız olmasından və onların evinə elektrik enerjisi verilməməsindən şikayətdirlər.

"Mən, Babazadə Yusif Aslan oğlu və həmkəndlilim Vəliyev Elçin Saleh oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirik ki, şikayətimizi dərc edəsiniz.

Bildiririk ki, biz iki qonşu işıqsız qalmışıq. Bizim işıq xətlərimiz ağacların vasitəsilə çəkilmişdir. Bu yaxınlarda gətirib transformator yerləşdiriblər. Bütün kənd sakinləri işıqdan faydalanıb, amma 2 qazi evi işıqsız qalıb.

Astara rayon işıq idarəsi bizim şikayətimizə baxmadığı üçün media vasitəsilə müraciət edirik. İndiki zamanədə işıqsız ev nə deməkdir?

Üstəlik, ağacların üzərində olan naqillər çox fəsadlar yaradır. Dəfələrlə ciddi təhlükələrin qarşısını almışıq.

Biz iki qazi ailəsi olaraq xahiş edirik ki, müraciətimizi cavabsız qoymayın".

Məsələ ilə bağlı Astara Elektrik Şəbəkəsi ilə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, zənglərimiz cavabsız qaldı.

Jalə FAMILQIZI

Göyçayda kollecdə nöqsanlar aşkarlandı, direktor işdən çıxarıldı

Bir neçə gün əvvəl "Hürriyyət" sözügedən təhsil ocağındakı qanunsuzluqlarla bağlı yazmışdı...

2023-cü ilin dekabr ayından etibarən Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən orta ixtisas təhsili müəssisələrində mütəmadi olaraq monitorinqlər aparılır. Monitorinqlər zamanı kolleclərdə tədris prosesində mövcud olan problemlər, yol verilən nöqsanlar araşdırılır və onların aradan qaldırılması istiqamətində Agentlik tərəfindən qəti tədbirlər həyata keçirilir.

Qeyd edək ki, Göyçay Rayon Prokurorluğunun 12 dekabr 2023-cü il tarixli qərarına əsasən Maliyyə Nazirliyi və Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən 29 yanvar 2024-cü il tarixindən etibarən Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinə araşdırma aparılır.

Araşdırma zamanı sözügedən Kollecdə tədris prosesinin təşkili ilə əlaqədar ciddi nöqsanlar aşkarlanıb. Nəticədə Kollecin tədris işləri üzrə direktor müavini, direktor vəzifəsini müvəqqəti icra edən Şahin Əliyev Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin 11 mart 2024-cü il tarixli əmri ilə tutduğu vəzifədən azad edilib.

Qeyd edək ki, sözügedən təhsil ocağında baş verən qanunsuzluqlarla bağlı Göyçay rayonu, Qarman kənd sakini Mustafayev Rəvan Aydın oğlu tərəfindən bir neçə gün əvvəl Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olmuşdu. Saytımız vasitəsilə Prezidenti İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya və Təhsil naziri Emin Əmrullayevə müraciət edən şikayətçi yazırdı:

"Cənab Prezident!

Siz respublikada təhsilin inkişafı üçün mütərəqqi sərəncamlar imzalayırsınız, bu məqsədlə dövlət büdcəsindən külli miqdarda pullar ayrılır. Ancaq, çox təəssüf ki, Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinə baş-alıb gedən korrupsiya təhsilimizə böyük zərbələr vurur.

Mənim bu şikayətim ümumi sözlərdən ibarət deyil, realıqdır ki, nazirlik səviyyəsində komissiya yaradılıb yerində tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlama aparılmamışdır.

"1200 tələbənin 80 faizi dərsə gəlmir, hamısı rüşvətlə qiymət alır"

Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinə təxminən 1200 tələbə təhsil alır. Ancaq həmin tələbələrə əksər hissəsi - 80%-i dərsə gəlmir. Tələbələr 98 %-nin bilik səviyyəsi sıfır yaxındır ki, bu, böyük biabırçılıqdır. Bunu sübut etmək üçün Kollecdə təhsil alan tələbələrə bilik səviyyəsi Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkil edilmiş komissiya tərəfindən mütləq yoxlanılmalıdır. Belə edilsə, bu fakt tam sübut olacaqdır.

Nəzarət olmadığı üçün Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinə imtahanlar rüşvətlə aparılır. Bilik səviyyəsi sıfır, davamiyyəti isə olmayan tələbələr rüşvət verib, imtahanı yüksək qiymətlə keçə bilirlər.

Hətta elə tələbələr var ki, dərs oxuyur, davamiyyəti var, ancaq rüşvət vermədiyi üçün imtahanı qanunsuz olaraq kəsilib.

Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin direktoru Şahin Əliyev məktəbdə korrupsiya şəbəkəsi yaradıb. Şahin Əliyevin korrupsiya şəbəkəsinə özünə yaxın müəllimlər daxildir ki, hərəsi bir neçə tələbəni rüşvət hesabına himayə edirlər. Həmin tələbələr də dərsə gəlmədən, bilik səviyyələri sıfır olsa da imtahanı yüksək qiymətlə keçirlər. Hətta həmin tələbələrə yüksək təqaüd də təyin edilir.

Kollecdə öz ixtisası üzrə bilik səviyyəsi sıfır olan tələbə gələcəkdə necə kadr ola bilər?! Əksinə, bu, ölkə təhsilinə ağır zərbələr vurur,

təhsilimizin gələcəyini məhv edir və kadr potensialını tükəndirir.

Kollecin müəllimlərinin çoxunun evlərində kirayə saxladığı tələbələrə hamısı imtahanı keçiblər. Çünki onları evini kirayəyə verən müəllimlər himayə edirlər.

Direktor Şahin Əliyev pul verib rəhbəri olduğu Kollecdə haqqında tərifi videoları çəkdirib sosial şəbəkədə yaydırmaqla, öz korrupsiya əməllərinin üstünü ört-basdır etmək istəyir. Ancaq "görünən dağa nə bələdçi", yazılanların hamısı göz qarşısındadır.

Düzdür, ölkədə təhsilə nəzarət güclüdür, diqqət edilir, tədbir görülür, ancaq Göyçay Dövlət İdarəetmə və Texnologiya Kollecinə baş alıb gedən korrupsiya əməlləri yoxlanılmır. Hazırda kollecdə bir neçə vaxtdır maliyyə yoxlaması aparılır. Ancaq zərurət var ki, tələbələrə bilik səviyyəsi yoxlanılsın. Belə olarsa, məktəbdə korrupsiyanın miqyası bəlli olacaqdır.

Xahiş edirəm, nazirlik səviyyəsində yoxlama ayrılıb, Göyçaya ezam olunsun, kollecdə təhsil alan tələbələrə bilik səviyyəsi tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılıb, ciddi tədbir görülsün".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

P.S. Görünən odur ki, Şahin Əliyev barəsində mətbuatda səslənən itithamlar heç də səbəbsiz deyilmi. Yəni də qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

(Əvvəli səhifə 3-də)

"ABŞ-la Türkiyə arasındakı müzakirə edilmiş məsələlər və əldə olunmuş razılaşmalar Orta Şərqdə və Cənubi Qafqazda proseslərin gələcək inkişafına mühüm təsir göstərəcək, Qərbin bu regionlarda Türkiyə vasitəsi ilə maraqlarını təmin etmək imkanlarını artıracaq"

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın ABŞ-a iki günlük səfərinə toxunan siyasi şərhçi Fuad Qəhrəmanlının fikrincə, gözlənilir ki, bu təmaslar nəticəsində müzakirə edilmiş məsələlər və əldə olunmuş razılaşmalar Orta Şərqdə və Cənubi Qafqazda proseslərin gələcək inkişafına mühüm təsir göstərəcək, Qərbin bu regionlarda Türkiyə vasitəsi ilə maraqlarını təmin etmək imkanlarını artıracaq: "Səfər zamanı Hakan Fidan həmkarı Blinkenlə və milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşavir Çek Salivanla görüşüb, 2001-ci ildən fəaliyyət göstərən ABŞ-Türkiyə strateji məsləhətləşmə qurumunun geniş tərkibli müzakirələrində iştirak edib. Xatırladıq ki, bu son üç ay ərzində Hakan Fidanın Blinkenlə üçüncü görüşüdür və ondan əvvəl də Milli İstinbarat Təşkilatının rəhbəri İbrahim Kalın Vaşinqtona səfər etmişdi. Bu cür sıx təmaslar onu göstərir ki, iki ölkə arasında uzun müddətdən bəri mövcud olan bəzi fikir ayrılıqlarının yerini dərin strateji işbirliyinin tutması istiqamətində ciddi müzakirələr gedir. Gözlənilir ki, bu təmaslar nəticəsində müzakirə edilmiş məsələlər və əldə olunmuş razılaşmalar Orta Şərqdə və Cənubi Qafqazda proseslərin gələcək inkişafına mühüm təsir göstərəcək, Qərbin bu regionlarda Türkiyə vasitəsi ilə maraqlarını təmin etmək imkanlarını artıracaq. Eyni zamanda, bu əməkdaşlıq nəticəsində Türkiyənin regional güc kimi iddaları və sahədə üstünlüyü təmin olunacaq. ABŞ-Türkiyə strateji məsləhətləşmə qurumunun toplantısının yekununa dair yayılmış birgə bəyanatda bildirilir ki, "ABŞ və Türkiyə Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin əldə olunması üçün birgə səy göstərəcəklər. Dövlət katibi Blinken və xarici işlər naziri Fidan Azərbaycanla Ermənistan arasında balanslaş-

yətini gərginləşdirən bu geosiyasi inkişaf qarşısında mərhələlərdə Rusiyadan uzaqlaşmaqla bağlı qəti qərarlar verməyi tələb edəcək: "Əgər hakimiyyət bundan sonra da anti-Qərb ritorikasını davam etdirəcəksə, bu həm də anti-Türkiyə çaları daşıyan bir mövqe olacaq. Bu qəddər sadə və aydın. Çünki Qərblə Türkiyənin eyni mövqedən çıxış edəcəyi şəraitdə Qərbə qarşı olub eyni vaxtda Türkiyə ilə yaxın görünmək mümkün olmayacaq. Türkiyə Moskvanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaqla onun yerini tutmağa iddia edir. Bu haqqında danışdığımız məsələlər həm də onu

nistan hakimiyyətinin KTMT üzvlüyünü dondurmaq qərarını tanıyır və Rusiyadan gələn təhdidlər qarşısında dəstək verməyə hazırdır. Böyük Britaniya bu qərarı Ermənistanın suveren hüququnun həyata keçirilməsi kimi tanıyır və Rusiyadan gələn cavab tədbirləri təhdidləri qarşısında onu dəstəkləmək üçün Avro-Atlantik müttəfiqləri ilə əməkdaşlıq edəcək". Bu o deməkdir ki, Paşinyanın son günlər artan anti-Rusiya bəyanatları təsadüfi deyil və həm də Qərbin mövqeyini əks etdirir. Ermənistan indi Qərbin Cənubi Qafqazda Rusiyanı sıxışdırmaq planının baş icraçısıdır və onunla sülhdən imtina etmək hazırkı situasiyada Qərbin və nə qədər paradoksal görünərsə də Türkiyənin maraqlarına qarşı gəlmək anlamına gəlir. Azərbaycan Rusiya ilə müttəfiqliyə başı qarışdığı vaxtlarda Ermənistan da öz xeyrinə bu geosiyasi realiti yaratmaqla məşğul olub. Ona görə də Rusiyanın Azərbaycandan Ermənistanla qarşı istifadə cəhdləri bu gün bizi beynəlxalq birliklə qarşı-qarşıya qoyur. Fransanı bildik, bəs bundan sonra hakimiyyət İngiltərənin Ermənistanla bağlı

Siyasi şərhçi Zeynal Əmrəliyev də hesab edir ki, ABŞ və Türkiyə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhün əldə edilməsi üçün birgə çalışmaq barədə öhdəlik götürüb. O bildirir ki, bu haqda razılaşma Vaşinqtonda keçirilən Türkiyə-ABŞ Strateji Mexanizminin iclasında ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken və Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan arasında keçirilən görüşdə əldə edilib: "Görünür ki, ABŞ prosesə daxil olmaq istəyir. Azərbaycan öz torpaqlarını azad etdikdən sonra sülh danışıqlarında vasitəçilik etmək üçün xeyli sayda təşəbbüslər meydana çıxır. İlk öncə Rusiya, ardınca Avropa İttifaqı, bir qədər öncə də Almaniya, Fransa, İran və Gürcüstan da bu məsələdə niyyətli-dir. ABŞ-ın məsələ ilə bağlı yanaşması çox doğrudur. ABŞ bölgəyə birbaşa daxil olmaq istəmir. Regionu ən yaxşı tanıyan ölkənin - Türkiyənin vasitəsi ilə prosesə idarə etmək istəyir".

Zeynal Əmrəliyevin fikrincə, bu məsələ ilə bağlı Vaşinqton və Ankaranın necə əməkdaşlıq edəcəyi tam məlum deyil: "Ehtimal ki, görüşlər Vaşinqtonda keçiriləcək və burda Entoni Blinkinlə Hakan Fidan da iştirak edəcəklər".

"Azərbaycan Ermənistanın işğalı altında olan kəndlərini geri qaytaracaq"

dırılmış və davamlı sülh sazişinin əldə edilməsi üçün birgə işləmək öhdəliyi götürürlər. Onlar bəyan ediblər ki, bu saziş regional sabitliyə, əməkdaşlığa və rifahın əldə olunmasına yardım edəcək". Bu bəyanat birmənalı şəkildə onu göstərir ki, iki ölkə Cənubi Qafqazda eyni mövqedən çıxış etməklə bağlı ciddi strateji qərar veriblər və bundan sonra həm ABŞ, həm də Türkiyə birgə şəkildə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh razılaşmasının əldə edilməsinə çalışacaqlar. Buradan o nəticə çıxır ki, onlar həm də bu sülh prosesini pozmağa çalışan Rusiyanın destruktiv cəhdlərinin qarşısını almaqdan ötrü müttəfiq kimi hərəkət edəcəklər. Bu mövqeyi İlham Əliyevin Türkiyə səfəri zamanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan çox açıq şəkildə belə ifadə etdi ki, üçüncü tərəf sülh prosesini zəhərləməməlidir".

**"Rusiyanın Azərbaycandan
Ermənistanla qarşı istifadə
cəhdləri bu gün bizi
beynəlxalq birliklə
qarşı-qarşıya qoyur"**

Fuad Qəhrəmanlının sözlərinə görə, Azərbaycan hakimiyyəti

göstərir ki, Qərb Ukraynadakı savaşın sonunu gözləmədən Cənubi Qafqazı Rusiyanın nəzarətindən çıxarmağa qərar verib. Sadəcə, Azərbaycan hakimiyyəti ölkə daxilində getdikcə artan aqressiv davranışları ilə bu dəyişən realiti qəbul etməyə çalışır. Bu baxımdan, İngiltərənin son vaxtlar Ermənistanla bağlı sərgilədiyi mövqeyi onu göstərir ki, bu gün Cənubi Qafqazda planlaşdırılan geosiyasi dəyişikliklər anqlosaksların yeni dünya düzəni layihəsinin tərkib hissəsidir və çox təəssüf ki, Azərbaycan özünü belə bir global plana qarşı qoyur. Türkiyə kimi bir ölkəyə rəhbərlik edən güclü və mahir oyunçu Ərdoğan bu global layihə ilə razılaşdığı halda, Azərbaycanın bugünkü anti-Qərb davranışlarının məntiqi izahını tapmaq çətinidir. Diqqət edin, Britaniyanın müdafiə nazirinin müavini Ceyms Hippi parlamentin sorğusuna cavabında bildirib ki, ölkəsi Rusiyadan uzaqlaşan Ermənistanla təhlükəsizlik sahəsində "əməkdaşlığı dərinləşdirmək" üçün İrəvanla yaxından işləyəcək. O, həmçinin bəyan edib ki, "Böyük Britaniya Ermənistanla

Fuad Qəhrəmanlı:
"Qərb Ukraynadakı savaşın sonunu gözləmədən Cənubi Qafqazı Rusiyanın nəzarətindən çıxarmağa qərar verib"

bu mövqeyinə qarşı nə deyib təbliğat kampaniyası quracaq? Bu o deməkdir ki, Azərbaycan hakimiyyətinin qarşısında geosiyasi seçim tələbi getdikcə daha sərt şəkildə qoyulur və istər Qərb ölkələri, istərsə də Türkiyə ilə müttəfiqlik münasibətlərinin gələcəyi Rusiyadan uzaqlaşmağa bağlıdır".

**"Ehtimal ki, görüşlər
Vaşinqtonda keçiriləcək
və burda Entoni
Blinkinlə Hakan Fidan
da iştirak edəcək"**

Zeynal Əmrəliyev:
"ABŞ və Türkiyə
Azərbaycanla Ermənistan
arasında sülhün əldə
edilməsi üçün birgə
çalışmaq barədə
öhdəlik götürüb"

cək. Bu Azərbaycan üçün yaxşıdır. ABŞ ümumilikdə bir çox məsələdə regionda Türkiyəyə dəstək verməklə kifayətlənir. Bu ən çox bizim üçün xeyirdir. Zamanla regionda Qərbi Türkiyə təmsil edəcək. Rusiyanın özü də ABŞ və Avropadan fərqli olaraq Türkiyə ilə danışıb anlaşmağı daha məqsədə uyğun hesab edir. Türkiyə region ölkəsidir, prosesləri gözəl idarə edə bilər. Odur ki, regionda Qərbin maraqlarını təmin edəcək, istədiyini ala biləcək tək ölkə məhz Türkiyədir".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, terapevt Günay İsmayılova hesab edir ki, immunitet sisteminin effektiv olması üçün profilaktik müayinələrdən keçmək və sağlam həyat tərzinə riayət etmək lazımdır. "Hürriyyət" onun müsahibəsini oxucularına təqdim edir.

- Günay xanım, ilk öncə bil-mək istərdik ki, immunitet nədir?

İmmunitet orqanizmdə qoruyucu funksiyaları yerinə yetirən sistemdir. O, xarici elementləri tanımaq və onları məhv etmək üçün məsuliyyət daşıyır. İnsanlar üçün təhlükə yaranan xarici amillər mikroorqanizmlər və onların metabolik məhsullarıdır (viruslar, bakteriyalar, göbələklər və onların toksinləri). Bədənin özündə mutasiyaya uğrayan hüceyrələrin məhvində də immunitet sistemi cavabdehdir.

- İmmunitetin neçə növü var?

İmmunitetin anadangəlmə və qazanılan növləri var. Onlar birlikdə potensial təhlükəli amillərə qarşı immün cavabı verirlər. Anadangəlmə (qeyri spesifik) immunitet irsi olaraq ötürülür, qazanılan isə xəstəlik və ya peyvənddən sonra yaranır.

- Anadangəlmə immunitetin xüsusiyyətləri hansılardır?

Anadangəlmə immunitet insanda doğulduğu andan mövcud olur. Dəri anadangəlmə immunitetin tərkib hissəsidir. O, xarici maddələrin orqanizmə daxil edilməsinə mane olur. Tər vəzilərinin ifrazı da qoruyucu xüsusiyyətlərə malikdir, çünki turş mühit bəzi bakteriyalara zərərli təsir göstərir. İnsan tüpürçəyində də orqanizmi qoruyan fermentlər var.

- Anadangəlmə immunitetin növləri haqqında da məlumat verərdiniz...

Anadangəlmə immunitet spesifik və ya fərdi ola bilər. Spesifik immunitet bir orqanizmin müəyyən patogenlərə qarşı toxunulmazlığı ilə xarakterizə olunur.

"Yuxu rejimi güclü immunitetin əsas şərtlərindən biridir"

Günay İsmayılova: "Yuxunun olmaması ilə immunitet sistemi zəifləyir və orqanizmin xəstəliyin törədiciyə reaksiya sürəti yavaşlayır"

xüsusiyyətləri və növləri hansılardır?

Qazanılan immunitet həyat boyu formalaşır və hər bir insan üçün unikaldir. Anadangəlmə immunitətdən fərqli olaraq, qazanılan immunitetin cavab reaksiyası üçün yad cismləri tanıması və yadda saxlamasına zaman lazımdır. Amma növbəti dəfə orqanizmin reaksiyası daha sürətli olur. Belə ki, immün hüceyrələri bu patogenlə artıq tanışdır və necə hərəkət edəcəyini bilirlər.

Qazanılan immunitet təbii və ya süni ola bilər. Təbii immunitet isə öz növbəsində aktiv və passiv növlərinə bölünür. Aktiv qazanılan immunitet xəstəlikdən sonra formalaşır. Passiv isə ana südü vasitəsilə əldə edilir. Ana südü ilə körpəyə ötürülən anticismlər onu təxminən altı ay qoruyur. Bundan sonra körpənin orqanizmi anticismləri öz-özünə sintez etməyə başlayır.

Süni immunitet peyvəndlər və ya zərərli vasitələrlə əldə edilir. Peyvəndin tərkibində öldürülmüş və ya zəifləyən mikroorqanizmlər var. Peyvənd sağlam insanlara vurulur. Peyvənddən öncə yoluxucu xəstəliyi və ya peyvənd üçün hər hansı bir əks göstərişlərin istisna edilməsində həkim müayinəsi mütləqdir.

Peyvənddən fərqli olaraq, zərərli maddələr hazır anticismlər mövcuddur.

Zərərli maddələrdən sonra süni passiv immunitet yaranır. Bu qorunma qısa müddət ərzində davam edir. Zərərli maddəyə bir xəstəliyin qarşısının alınması üçün (məsələn, heyvan dişləməsi zamanı və s.) istifadə olunur.

- Peyvənd və zərərli maddələrin fərqi nədədir?

Peyvənd və zərərli maddələrin fərqi tərkibindədir. Peyvəndin tərkibində antigen kimi fəaliyyət göstərən təsirsizləşdirilmiş və ya zəifləmiş mikroorqanizmlər var. Onlara cavab olaraq orqanizmdə anticismlər sintezə məruz qalır. Zərərli maddənin tərkibində isə istifadə olunduğu gündən etibarən qorunmanı təmin edən hazır anticismlər var.

- İmmün sistemin zəif olmasının əlamətləri hansılardır?

İmmün sistemin zəif olmasının əlamətlərinə tez-tez respirator virus infeksiyalarına, bakterial infeksiyalara, göbələk infeksiyalarına məruz qalma, uzun müddət sağalmayan yaraların olması aiddir.

- Yuxu immunitetə necə təsir edir?

Yuxu rejimi güclü immunitetin əsas şərtlərindən biridir. O, gün ərzində alınan məlumatların emalı və orqanizmin hüceyrələrinin yenilənməsi üçün vacib bir prosesdir. Yuxunun olmaması ilə immunitet sistemi zəifləyir və orqanizmin xəstəliyin törədiciyə reaksiya sürəti yavaşlayır. Yuxunun miqdarı ən az 7-8 saat olmalıdır. Düzgün yuxu rejiminin olma-

ması immün sistemini zəiflədən ən önəmli faktorlardan biridir.

- İmmün sistemin güclü olmasında qidalanmanın rolu haqqında məlumat verərdiniz...

İmmün sisteminin adekvat işləməsi üçün düzgün qidalanma çox vacibdir. Gündəlik olaraq kifayət qədər tərəvəz və meyvə qəbul etmək məsləhətdir.

Sağlam immün sistemi üçün təbii şəraitdə yetişdirilən məhsullara üstünlük vermək lazımdır. Bundan əlavə, bütün orqanların tam işləməsi üçün gündə kifayət qədər maye içmək vacibdir.

- Stress immunitet sisteminə necə təsir edir?

Emosional vəziyyət birbaşa immün sisteme təsir edir. Daimi stress, uzun müddət davam edən depressiya xroniki xəstəliklərin kəskinləşməsi və yeni xəstəliklərə tutulma riskinin artmasına səbəb olur. Əksinə, müsbət emosional orqanizmə infeksiyaların öhdəsindən daha tez gəlməyə imkan verir.

- İmmuniteti artırmaq üçün nə etmək lazımdır?

İnsanın immün sistemi mürəkkəbdir. Bu sistemin güclü qalması üçün müntəzəm olaraq sağlamlığınızı qayğısına qalmaq, profilaktik müayinələrdən keçmək, stressdən qaçmaq, daha çox hərəkət etmək, sağlam həyat tərzinin prinsiplərinə riayət etmək lazımdır. Bu təqdirdə immunitet sistemi öz funksiyalarını effektiv şəkildə yerinə yetirəcək.

Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, terapevt Zakir Quliyev: Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, terapevt Zakir Quliyev hesab edir ki, Ramazan ayı qidalanma vərdislərinin dəyişdiyindən bu dövrdə ümumi sağlamlıq qaydalarına diqqət yetirmək lazımdır. "Hürriyyət" müsahibəni oxucularına təqdim edir.

- Zakir müəllim, ilk öncə bil-mək istərdik ki, Ramazan ayında balanslı qidalanma nə qədər önəmlidir?

Ramazan ayında balanslı qidalanmaya diqqət yetirilməlidir. İstilik və rütubətin artması səbəbindən orqanizmin maye ehtiyacını ödəmək üçün iftar və imsak arasındakı saatlarda 2-2,5 litr su içmək lazımdır. Bədəndə maye ehtiyacını artıran çay və qəhvə istehlakı minimuma endirilməlidir. Xüsusilə çəki problemi və şəkəri yüksək olanların Ramazan ayında hazır meyvə şirəsi kimi içkilər əvəzinə bədənin maye ehtiyacını ödəyəcək mineral sulara üstünlük vermələri tövsiyə edilir.

- Kimlər oruc tuta bilməz?

Bütün günü ac qalma qanda

Ramazanda qidalanma ilə bağlı bunlara diqqət etməliyik...

şəkər balansını pozur. Diabet xəstələri gündə 3 əsas yemək və 3 qəlyanaltı yeməlidirlər. Oruc tutmaq istəyənlər hipotansiyaya riskli olan diabet xəstələri həkimlərdən məsləhət almalıdırlar. Oruc tutmaq böyrək çatışmazlığı olanlar üçün problem yaradır. Bu xəstələrin böyrək funksiyaları maye itkisi səbəbindən zəifləyir. Böyrək çatışmazlığı olan insanlar da oruc tutmaq üçün həkimlərin tövsiyələrinə əməl etməlidirlər. Xroniki xəstəlikləri, xüsusilə hipertoniya, ürək xəstəlikləri olan insanlar müəyyən saatlarda dərmanlardan istifadə etməlidirlər. Bu qrupdakı xəstələrin mütəxəssis həkim məsləhəti olmadan oruc tutması tövsiyə edilmir. Hamilələr, süd verən analar özlərinin və körpələrinin sağlamlığı məqsədilə oruc tutmaq üçün ginekoloqlarından məsləhət almalıdırlar. Hər hansısa bir xəstəliyin kəskinləşmə mərhələsində, aktiv infeksiyalı vəziyyətlərdə də həkim məsləhəti olmadan oruc tutulması zərərli ola bilər.

- Həddindən artıq yağlı qidaların qəbul edilməsi sağlamlığa necə təsir göstərir?

Ramazanda günün uzanması

və gecələrin qısalması ilə aclıq müddəti də uzanır. Bu dövrdə qan şəkəri aclıq səbəbindən düşdüüyü üçün gün ərzində yorğunluq yaranır. Bu səbəbdən imsak yeməyi vacibdir. İmsak zamanı asan həzm olunan tərəvəz yeməkləri və çox yağlı olmayan şorbalara üstünlük verilməlidir. Xüsusilə gün ərzində aclıq problemi yaşayanlar imsakda həddindən artıq yağlı və duzlu yeməklərdən uzaq durmalıdırlar.

- Bəzi insanlar iftarda birdən-birə çoxlu miqdarda və sürətli şəkildə qida qəbul edirlər. Bu nə qədər düzgündür?

Uzun müddətli orucdan sonra iftarda 20 dəqiqədən sonra toxluq hissi yaranan hormonlar ifraz edildiyi və çox yemək istəyi aradan qalxdığı üçün yemək tez istehlak edilməməlidir. Artıq miqdarda və sürətli yemək sağlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər. İftar süfrəsində ilk növbədə şorba, tərəvəz və salat olmalıdır. Həddindən artıq yağlı qidalarla istehlak edilərsə, onların miqdarı minimal olmalıdır. Ramazan ayında qaynadılmış və sobada bişmiş yeməklərə üstünlük verilməlidir. Qızardılmış qidalardan uzaq durmaq lazımdır.

İftardan sonra hərəkətsizliyə və yatmağa vaxt sərf etmək əvəzinə, gəzinti kimi yüngül məşqlər edilməlidir. Ramazan ayında pəhriz dəyişikliyi və maye qəbulunun olmaması səbəbindən qəbizlik yaranı bilər. Bu səbəblə lifi yüksək olan qidaların istehlakına diqqət yetirilməlidir.

- Oruc tutmağın insan orqanizminə faydaları haqqında məlumat verərdiniz...

Uzun müddət aclığa səbəb olan oruc, kalori qəbulunu məhdudlaşdıraraq və maddələr mübadiləsini

sürətləndirərək, bədəndəki yağ yandırma prosesini dəstəkləyir. Bundan əlavə, oruc tutmaq orqanizmin uzun müddət ac qalması nəticəsində insulın müqavimətini və qan şəkərini azaltmağa kömək edir. İnsulin müqavimətinin azaldılması həm də qlükozanın qandan hüceyrələrə daha səmərəli şəkildə daşınmasına imkan verir. Bədəni yeniləyən oruc, bu təsiri sayəsində immunitet sistemini gücləndirir və insanı xəstəliklərə qarşı daha möhkəm edir.

Normalda çox işləyən və yorulan həzm və bağırsaq sistemləri oruc sayəsində fasilə vermə şansı qazanır. Bu baxımdan oruc tutmaqla mədə və bağırsaqların istirahətinə icazə verə bilərsiniz. Eyni zamanda, oruc sinir hüceyrələrinin yenilənməsinə töhfə verməklə beyin sağlamlığını və idrak funksiyalarını yaxşılaşdırmağa kömək edir. Uzun müddət ac qalmaq hüceyrələrin yenilənməsini sürətləndirir və dəri hüceyrələri bu prosesdə yenilənib canlanır və güc qazanır.

Oruc tutmaq qan təzyiqi, xolesterolin və trigliserid səviyyələrini azaltmağa kömək edir, bununla da ürək sağlamlığının qorunmasında böyük rol oynayır. Orucun fiziki faydaları ilə yanaşı, psixoloji faydaları da var. Oruc tutmaq insanın iradəsini və səbrini təkmilləşdirməklə yanaşı, həm də insana özünü idarə etmək həvəsi aşılayır.

Səhifəni hazırladı: İ.SABIRQIZI

Son vaxtlar KİV-də Nəcməddin Sadikovun adı yenə hallanmaqdadır. Hətta onun 590 min avroluq zirehli "Toyota" maşını ilə Bakıda qəza törətməsi də iddia olunur. Xatırladaq ki, N.Sadikov Tərtər rayonunda baş vermiş qeyri-qanuni hadisələrə görə fevral ayının 28-də məhkəmə araşdırılmasına cəlb olunsa da, hələ layiqli cəzasını almamışdır.

Bəhlul ORUCOĞLU
Araşdırmaçı-jurnalist, Birinci Qarabağ müharibəsi veteranı, Ehtiyatda olan Ədliyyə mayoru

Diqqətli oxuculara da məlumdur ki, illərdir KİV-lərdə təxribatçı generalın qeyri-qanuni, qeyri-insani əməllərini işıqlandırmaqda yam. Dərc olunmuş yazılardan bəzi epizodları (məlumatları) sizə xatırlatmaq istəyirəm.

Qeyd edirəm ki, Azərbaycan xalqına yuxarıdan aşağı baxan, millətimize? və dövlətçiliyimizə qarşı gizlində düşmənçilik hissi bəsləyən, nifrət edən bu özündən razı, müştəbeh, məkrli və rusbaşı generalı mən 1992-ci ildən tanıyıram. O vaxt onun rütbəsi polkovnik-leytenant, vəzifəsi isə briqada komandiri idi. Mənim rütbəm kapitan, vəzifəm isə batalyon (tabor) komandiri idi.

1992-ci il, sentyabr ayının sonu (26 və ya 27 sentyabr) idi. Daxili Qoşunların Baş İdarəsindən (bir batalyon şəxsi heyəti) Ağdərə bölgəsinə briqada komandiri polkovnik-leytenant Nəcməddin Sadikovun sərəncamına göndərildik. Səhərə yaxın (saat 4 radələrində) Ağdərəyə çatdıq. Şiddətli yağış yağdı. Briqada qərargahını mühafizə edən qarovul rəisində gəlməmiş haqqında N.Sadikova məruzə etmək istədiyimi bildirdim. O isə, "olmaz, komandir yatır, saat 7-də duranda məruzə edərsən", - dedi. Mən etirazımı bildirdim ki, "döyüş əməliyyatı gedən bölgədə komandir necə rahat yata bilər"?! Qarovul rəisi dedi ki, o, yatanda heç kim oymatmağa cürət etmir, özü nə vaxt istəsə onda da oyanır.

Nəhayət N.Sadikov oyanandan sonra batalyonun (taborun) şəxsi heyətini sıraya düzüb, ona məruzə etdim. O isə şəxsi heyətlə salamladıqdan sonra rus dilində bir neçə dəqiqə sıra qarşısında çıxış edib, axırda dedi: "Hamı gödəkçələrinin (buşlatların) iç cibinin üstündə soyadlarını yazsın ki, öləndə görək kimdir".

Onun bu sözləri məni həm əsəbləşdirdi, həm də məyus etdi.

Polad Həşimov Nəcməddin Sadikovun təxribatının qurbanı olub?

General həlak olan gün Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətindən ona zəng edən məmur kim olub?

N.Sadikovun milliyətçə tatar olan şəxsi heyətlə siyasi və tərbiyə işləri üzrə müaviniyə etirazımı bildirdim ki, briqada komandirinin çıxışı batalyonun (taborun) şəxsi heyətində ruhdüşkünlüyünə səbəb ola bilər, onun bu çıxışı təxribat xarakteri daşıyır. N.Sadikovun müavini isə əli ilə mənə "sus" işarəsi göstərərək, asta tonla dedi: "Nəyləyək, bu belə adamdır, belə komandir".

N.Sadikovun göstərişi ilə batalyonun (taborun) iki bölüyünün şəxsi heyəti ağır döyüşlər gədən kəndlərə göndərildi. Məni isə bir bölüyün şəxsi heyəti ilə "Vəng, Çıldiran" və "Dovşanlı" kəndləri istiqamətində mövqelərimizdə sağ qalmış şəxsi heyəti dəyişməyə (əvəz etməyə) göndərdi. Eyni zamanda, müaviniyə əmr etdi ki, kapitan Nağıyevin (yeni mənim) dəstəsinə 3 (üç) günlük quru yemək (sxoy payok), hərbi sursat və bir ədəd də radiostansiya verilsin. Mən bu zaman N.Sadikovdan xahiş etdim ki, mövqələr dağlıq ərazidə, meşədədir, hərbi sursat bizə biraz çox verilsin, radiostansiya sıradan çıxsa, əlaqəmiz sizinlə kəsilsə bilər. O isə bildirdi ki, narahat olma, kapitan Nağıyev, həmin mövqedə 2 (iki) zirehli maşın da var, döyüş şiddətlənsə sizə kömək göndəriləcək.

Doğrusu, N.Sadikovun göstərişi ilə bizim dəstəyə 3 (üç) günlük quru yemək verilməsi məni şübhələndirmişdi və bu 3 (üç) gün ərzində nəse xoşagəlməz (təxtibat) olayın baş verəcəyini hiss etirdim. Çünki mən bir il (1991-1992) "OMON"-un tərkibində bölük komandiri kimi bölgələrdə (Ağdam, Füzuli və Goranboy) döyüş təcrübəsi qazanmış və bəzi təxribat xarakterli hadisələrlə qarşılaşmışdım. Yalnız öz qəti qərarım nəticəsində həmin olayların, təxribatların qarşısı alınmışdır.

Əlqərəz, mövqelərə çatdıq. Sıx meşəlik olan bu dağlıq ərazidə Daxili Qoşunların komandirsiz, özbaşına buraxılmış 40 (qırx) nəfərə yaxın gizirlərini gördüm. Hər dənbir mövqelərimizə müxtəlif çaplı silahlardan düşmənlərimiz atəş açırdı. Biz də onların cavabını verirdik. İkinci gün atışma şid-

dətləndi. Baş leytenant olan həkim (adını unutmuşam) ayağından yaralandı. Həkim qərargaha göndərdim. Rabitəçi-radist əsgər aparatın işləmədiyini, sıradan çıxdığını bildirdi. Axşama yaxın atış-

Fotoda: Şəmkirin sabiq icra başçısı Alimpaşa Məmmədov və şəhid general-mayor Polad Həşimov

ma səngisə də bir neçə nəfər yaralanmışdı.

Üçüncü gün atışma tədricən şiddətləndi və düşmən ağır artilleriya qurğularından da (silahından) istifadə etməyə başladı. Bizim kordinatlarımızı dəqiq bildikləri üçün itkilərimiz çoxalır. Bu zaman N.Sadikovun bizə üç günlük quru yemək verilməsini xatırladım. Ağır yaralıları zirehli maşınlarla yığdırıb, qərargaha göndərdim. Şəxsi heyətin yüngül yaralı və sağ qalanlarına döyüşə-döyüşə, kiçik dəstələrlə mühasirəyə düşməmək üçün meşədən çıxmağı tapşırıdım. Mənimlə səkkiz nəfər əsgər, iki nəfər gizir və bir nəfər baş gizir meşədən çıxdıq.

Hava artıq qaralmışdı. Baş gizir çiyindən yüngül yaralanmışdı. Arabir atəş səsi eşitsək də, meşədən 10-15 km aralanmışdıq. Qəfildən "dayan, kimdir gələn" komandası eşitdik. "Özümüzünkülər" de-

yib, onların kim olduğunu soruşdum. Dedilər ki, biz OMON-çularıq. Mən soyadımı deyəndə onlar məni tanıdılar. Çünki mən 3 ay oldadı Daxili Qoşunların tərkibində xidmət etmək üçün OMON-dan keçmişdim. Onlardan xahiş etdim ki, nəqliyyat vasitəsi verin, bizi Yevlaxa aparsın, N.Sadikovun haqqında şəxsən özüm Daxili İşlər naziri Həmidova məruzə edəcəm. OMON-çular bizə, yeni 11 nəfərə çay-çörək verdikdən sonra Yevlax şəhərinə getmək üçün avtobus verdilər.

Balakən-Baki qatarı ilə paytaxtda, Daxili Qoşunların Baş İdarəsinə gəlib komandan Fəhmin Hacıyevə məruzə edəndə o, bizi çox kobud və sərt qarşılayıb dedi: "Siz necə olub sağ qalmısınız, sizin hamınız həlak olmalıydınız, ölməliyiniz". Onun göstərişinə əsasən, bizim hamımızı həbs edib, Daxili Qoşunların təsridxanasına saldılar.

Təcridxana dolu idi. Hətta orada bir neçə nəfər hərbi həkim də var idi. On gün tədqiqat aparıldı. Gah gündüz, gah da gecə. Tədqiqatçılar tez-tez dəyişirdi. Mən də iza-hatımda eyni fikri, yeni Nəcməddin Sadikovun məni heç bir döyüş planı ilə tanış etməməsinə və heç bir sənədə, plana da imza atmadığımı, şəxsi heyəti bilərəkdən qırmaq istədiyini yazırdım. On gündən sonra tədqiqat başa çatdı. Təcridxanada olanların hamısını azad etdilər. Əsgərləri öz hərbi hissələrinə, həkimləri iş yerlərinə göndərdilər, gizirləri və məni azad etdilər.

Mən 20 il xidməti stajım olduğuna görə, sənədlərimi pensiyaya (təqaüdə) çıxmağa hazırladım. Lakin 2 ay keçdikdən sonra məni Daxili İşlər naziri İsgəndər Həmidov nazirliyə çağırırdı və bildirdi ki, "ölkədə müharibə yeni qızışır, sən də pensiyaya gedirsən. Get hazırlaş, xüsusi bir batalyonla cəbhə bölgələrinin ən gərgin, ən ağır yerlərinə gedəcəksən".

1992-ci ilin dekabr ayının axırlarında Ağdama göndərildim. Bir ay (yanvar) orada döyüşdükdən sonra Ağdərə bölgəsinə, yenə də N.Sadikovun briqadasına göndərildim. Ayazlı-şaxtalı fevral ayının bir qış axşamı rabitəçi əsgər bildirdi ki, döyüş mövqelərində olan tabor və bölük komandirlərini N.Sadikov xidməti yığıncağına çağırır. Gecə saat 12-də meşənin içində böyük hərbi çadırdan ibarət qərargahda N.Sadikovun 10-15 nəfər idmançı görkəmli cangüdəni və mühafizəçisi var idi. Onlardan dörd nəfəri çadırın girəcəyində durub, biz zabitlərdən hərbi sursatı və silahı alıb çadıra buraxırdı. Hava çox şaxtalı idi. Bir az da boz araqdən vurmuş briqada komandiri qıp-qırmızı qızarmışdı. O, çıxışının ilk kəlməsindən rus dilində kobud sözlərlə başladı. Özündən başqa hamını günahkar hesab edirdi. Onun tabeliyində olanlara sərt və kobud (qaba) rəftarını bütün Azərbaycan bilir. Ona görə ki, bir neçə dəfə televizor ekranlarında onun şəxsi heyəti təhqir etməsi, hətta bəzi epizodlarda əl qaldırmasının görüntülərini görmüşlər. Bu görüntülər Kəlbəcər istiqamətində gedən döyüşlərdən göstərilmişdir...

Dəyərli oxuyucalar, hesab edirəm ki, general Polad Həşimov da dövlətimizə, millətimizə neçə illərdir düşmənçilik münasibəti bəsləyən Nəcməddin Sadikovun planının qurbanı olub. Şəmkirdə ictimaiyyət arasında söz-söhbət gəzir ki, N.Sadikovun bu məkrli planının baş tutmasına yardım edən Şəmkir İcra Hakimiyyətinin məmuru olub. Belə ki, həmin məmur Polad Həşimov həlak olmağından bir-neçə saniyə əvvəl (12 iyul 2020-ci il) onunla telefon bağlantısı yaranıb. Şəmkirdə ictimaiyyət arasında söz-söhbət gəzir ki, N.Sadikov düşməne bu kordinatları göndərüb. Bu telefon bağlantısı nəticəsində general P.Həşimovun harda olduğu belli (təyin) olunub və o, raketlə vurulub.

Məlumatlı şəxsin bildirdiyinə görə, (ad məlumdur) İcra Hakimiyyətinin indi həbsdə olan sabiq başçısı Alimpaşa Məmmədov həmin məmuru kim olduğunu bilir. DTX və Baş Prokurorluq araşdırma aparsalar, yaqın ki, həmin məmuru aşkar edə bilərlər.

(Ardı var)

Sanballı elmi uğurları ilə ölkəmizin hüdudlarından uzaqlarda da istedadlı alim kimi tanınan professor Eldar Məmmədbəyli elmi məqalələr, tezislər, ixtiralarına patent almaqdan ötrü gərəkli sənədlər yazmaqla kifayətlənməyir. Məhsuldar çalışan alim kimi, həmçinin tədqiqatlar apardığı elmi istiqamətləri əhatə edən monoqrafiyalar yazır.

Rəsul RƏXŞANLI
*Kimya üzrə fəlsəfə doktoru,
"Elm" nominasiyası üzrə
iki dəfə "Humay" Milli
mükafatı laureatı.*

Monoqrafiya xüsusi növ iri həcmli elmi əsərdir. Monoqrafiyada tədqiq edilən mövzular üzrə dünya miqyasında məlum olan elmi ədəbiyyat ümumiləşdirilir və təhlil edilir. Bir qayda olaraq nəticədə elmin inkişafına kömək edən yeni hipoteziyalar, konsepsiyalar, nəzəriyyələri sürülür. Habelə, bu əsər, genişbibliografik siyahı, eləcə də qeydlərlə müşahidə olunur. Bu növ əsər tədris vəsaitindən də fərqlidir. O, özgələrin işlərindən, yaxud ümumiyyətlə məlum olan faktlardan kompleksləşdirilə bilər. Həmin əsərdə məhz tədqiqatçının şəxsi işlərinin nəticələri, yeni fikirler, hansısa problemin orijinal təhlili öyrəni tutmalıdır. Professor Məmmədbəylinin rəhbərliyi və bilavasitə iştirakı ilə yazılmış "Tərkibində norbarnen saxlayan imidazolinlər" adlı yeni monoqrafiya sadalanan xüsusiyyətlərin, tələblərinə birinə tam cavab verir. Əsər Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi Y. H. Məmmədiyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun Elmi Şurasının qərarına əsasən çap olunmuşdur. 222 səhifəlik kitabın çap işi "Savad" nəşriyyatı tərəfindən hazır diapozitivlərdən istifadə olunmaqlayinə yitirilmişdir.

Mübaligəç saymaq demək olar ki, çoxsaylı üzvi birləşmələrin mühüm siniflərindən biri də məhz imidazolinlərdir. Onlar həm tərkibcə, həm də xassə etibarilə xüsusiyyətlərə malikdir. Bu maddələr bir-biri ilə birbaşa əlaqəli olmayan, tərkibində iki azot atomuna malik heterotsiklik quruluşlu birləşmələrdir. Bu sinfə mənsub birləşmələryüksək reaksiya qabiliyyətli olduğundan üzvi sintezdə ən geniş istifadə edilən birləşmələrdən birinə çevrilmişdir. Həmin birləşmələr müxtəlif kimyəvi reaksiyalarda iştirak edir və fərqli keyfiyyətlərə malik çoxlu sayda yeni-yeni maddələrin alınmasında iştirak edirlər. Qeyd etmək yerinə düşər ki, imidazolinlərin tərkibindəki fragmentlər bioloji aktiv

substratların, məsələn, dermanların, eləcə də steroidlərin, koenzimlərin, habelə digər farmakoloji aktiv birləşmələrin tərkibində olur. Eyni zamanda onlar tamamilə fərqli sahələrdə işlənən maddələr kimi də əhəmiyyətlidir. Məsələn, korroziya inhibitorları, yanacaq və yağlar üçün əlavələr, modifikatorlar, səthi aktiv maddələr və katalizatorlar kimi dəfaydalıdır.

Bu əsərdə imidazollar, onların törəmələri, o cümləndən kompleks birləşmələrinin sintezi, xassələri, tətbib sahələrini tədqiq edən elmi işlərin nəticələri analiz olunmuşdur. Həmmüəlliflər ayrı-ayrı ölkələrdə əldə edilmiş uğurlardan bəhs edən əsərləri toplayaraq monoqrafiyanın ön hissəsindən maraqlı söhbət açmışlar. Xoşhaldır ki, belə elmi və praktiki cəhətlərdən əhəmiyyət kəsb edən sahədə Azərbaycanlımları da tədqiqat aparmışlar. Oxucunun diqqətinə çatdırılması nəzərdə tutulmuş material üç fəsildə təqdim edilmişdir.

Monografyanın ilk fəslİ belə adlandırılmışdır: "İmİdazolinlər: ümumi anlayış, sintez üsulları, xassələri və tətbiq sahələri". Bu ad fəsilde toplanmış materialı tamamilə əhatə edir. Öndə imidazolinlərlə onların törəmələrinin alınmasının əsas üsulları işıqlandırılmışdır. Effektiv üsullar haqda sadəcə söz açılmışdır. Maddənin alınması reaksiyasının yazılışı heç də reaksiya haq-qındakı yazıdanaz məlumat verməyir. Bunun nəzərə alınhəmmüilliflərehtiyac hiss etdikcə reaksiyaların yazılmasına yer ayırmışlar. Ardınca imidazolinlərin korroziya inhibitorları kimi faydalolduğu qeyd edilmişdir. İmidazolinlər və onların komplekslərinin səthi-aktiv maddələr kimi nəyə qadir olduđu oxucuya çatdırılır. İmidazolinlərin katalizator kimi kimiyəvi reaksiyaların aparılmasındakı rolu haqqında

söz açılır. İmidazolinlerve onların
esasinda hazirlanmiskomp-leksle-
rinmüxtelif kimyevi reaksiyalar için
katalizator kimi de geniş istifade edil-
mesiedebiyata istinad edilmekle ya-
zılır. Onların katalizator kimi tētib
edildiği reaksiyaların da bazıları ki-
tabda verilir. Müxtelif reaksiyaların
aparılmasında bazı struktur cēhēt-
den cēlbēidicikataliza-torlar enantio-
selektivüzvikatalitik reaksiyalarda ist-
ifade olunması qeyd edilir. Neticē-
dēyüksək çıxımlaxiral maddelerin
alınması reaksiyası da oxucuların
nəzərinə çatdırılır.

Bu fəsil haqda söhbətimizi davam edirərək deməliyik ki, imidazolinlər, onların kompleks-lərinin yana-cıqlar və yağlar üçün əlavələr kimi geniş miqyasda işlənməsinə də yer

ayrılmışdır. Məsələn, uyğun tərkibə malik karbon turşusunun poliaminlə reaksiyası nəticəsində alınan imidazolinin daxililanma mühərrikində çöküntülərin azaldılması, yanacaq və sürtkü yağı üçün yəni aşqar kimi tətbiq edilməsi göstərilir.

Buradaimidazol-
lin əsaslı ion maye-
lər də təsvir edilir.
İmidazol halqası ion
mayesi üçün çox-
funksiyalı əsaslar
hesab edilir. İon
mayeləri müxtəlif
sahələrdə istifadə
edilməkdədir. Onla-
rın bölündüyü dörd
qrupun hər biri haq-
da mümkün qədər

energetik ion mayeləri kvaternləşmə, nirtolaşma və metatezis reaksiyalarından istifadə etməklə N-metilimidazoldan asanlıqla sintez edilmişdir". "Enerji məlumatları göstərir ki, nitrooksi qrupunun tətbiqi yeni ion mayelərinin enerjixüsusiyyətlərini yaxşılaşdırır." "İmidazoliun ion mayesi təkrar döviyyədə olan və təkrar istifadə edilə bilən reaksiya mühiti tədqiqləndirilmişdir. O, təkcə reaksiya mühiti kimi çıxış etmir, həm də reaksiyanın sürətini artırır." "İmidazoliun yeni duzlarının kompozisiyaları və onların katalizə-torlanıstıraraq ilə aparılan üzvi reaksiyalarda həlledici kimi istifadəsişərn edilmişdir".

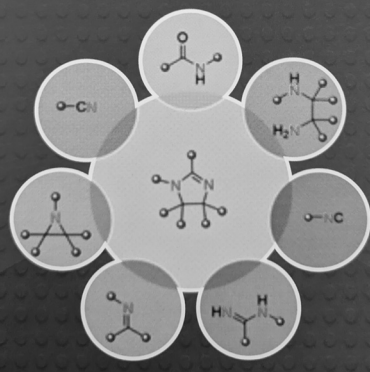
Bu bir təkzibedilməzheqiqətdir ki, kimya kimi nəhəng elminçoxsaylı olan bütün sahələri və eləcə də sahələrinbütün istiqamətləri daim inkişafdadır.Elə bir gün gəldi ki, həmçininsellüloza tərkibli biokütlənin dəbirəbaş qismətli kimyəvi maddələrə çevrilməsi aktual mövzuya çevrildi.Bu baxımdan xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, yeni turşu ionlu maye katalizatorların sellülozanınqismətli kimyəvi maddələrə çevrilməsində geniş tətbiq tapacağı proqnoz edilir. Təbii ki, bu faktları artırmaq olardı. Lakin fikrimizcənəzərə çatdırılanlar da kifayətdir.

Fəslin sonunda imidazolin tərkibli ion mayeləri əsasında alınmış korroziya inhibitorlarından bəhs edilir. Korroziya mümkün olan bütün yerlərdəgeniş miqyasda və külli miqdarda ziyan vuran prosesdir. Respublikamız üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən neft və qazçıxarmada, onların nəqli və saxlanmasıda bu problem özünü daha bariz şəkildə göstərir. Ona qarşı təsirli mübarizə üsulları daim yenilənir. Korroziyaya təsirli vasitələrdən biri də yeni-yeni inhibitorların yaradılmasıdır. Korroziya inhibitorlarının ətraf mühitin dəyişdiriciləri kimi istifadəsi indiki zamanda korroziya prosesinin qarşısını almaqda və ya yumşaltmaqda böyük əhəmiyyətə malikdir. Hazırda ion mayeləri perspektivli yaşıll korroziya inhibitorlarına çevrilmişdir. İon mayelərinin müxtəlif kimyəvi variantları arasında yumşaq polad və digər metallara qarşı korroziyaya yüksək davamlılığına görə əsas kimi imidazol tərkibli ion mayeləri geniş yayılmışdır. Monoqrafıyada həmmüəlliflər tərəfindən alüminium, mis, sink və yumşaq polad kimi metalların və ərintilərin turş mühitlərdə korroziya inhibitorları kimi imidazoliyum əsaslı ion mayeləri sahəsində ən son uğurları nəzərdən keçirilmişdir. Yeri gəldikcə istinad edilmiş mənbələr dəverilmişdir. Bəzi nəticələrə görə imidazoliyum ion mayelərinin əksəriyyəti tədqiq edilən yumşaq poladla müqayisədə sulfat turşusunda daha yaxşı antikorroziya xüsusiyyətləri göstərmisdir.

(Ardı var)

E.H. Məmmədbəyli
V.H. Babayeva

TƏRKİBİNDƏ NORBORNEN SAXLAYAN İMİDAZOLİNLƏR

qısa, lakin vacibməlimat verilir. Həmin qruplara aşağıdakılar aiddir: monoxəz edilmiş, iki xəz edilmiş, üç xəzlenmiş imidazoliun ion mayeləri və benzimidazol ion mayeləri. Bunların hər birinə aid vacibbilən məlumat verilməklə yanaşıkimyəvi formulalar da diqqətə çatdırılır.

Monoevəz edilmişlərdən qısaca yazılmışdır. İmidazol halqasındakı N atomu R qrupu ilə əvəz edilir. N-Aktilimidazolium xlorid biokimyəyə istifadə oluna bilən tipik maddələrdən biridir. İmidazolium ion mayeləri müxtəlif effektivliyə malik təkrar qatlanan gücləndiricilər kimi tətbiqə yararlı ola bilər.

İki əvəz edilmiş imidazolium ion mayelərində vəziyyət fərqlidir. İmidazol halqasındakı hər iki azot atomu

alkil ile əvəz edildikdə əmələ gələn molekul adətən ion maye olur. İmidazoliumun ion mayələrində daha az həll olunan polisaxaridləri, eləcə də karbohidratları həll etmək üçün işlənməsi mümkündür. İmidazolium kationları, quruluşundan asılı olmayaraq karbohidratların hidrosil qrupları ilə zəif qarşılıqlı təsirdə olur. Solvasiya prosesinin mexanizmi isə seçilmiş aniondan güclü sürətdə asılıdır.

Üç evez edilmiş imidazolium iyon mayeleri hakkında da kısaca informasyaya üstünlük verilmiştir. Belə iyon mayeleri adətən imidazol halqasındaki iki azot atomunun və bir karbon atomunun alkil qrupu ilə evez olunduğu molekullardır. Trialkil ilə evez olunmuş imidazolium əsasında iyon mayələri elektrokaplama və digər elektrokimyəvi təbiiqlər üçün potensial elektrolitlər hesab edilir. Qeyd edilir ki, trialkililə evez olunmuş imidazolium əsasında iyon mayələrə bəzə elektro-kimyəvi təbiiqlərdə iki evezsizion mayələrindən üstündür. Sıxlıq, molyar həcm, eləcə də başqa fiziki xassələr göstərir ki, onların duzlarından bəzilərini qarışığı ideal məhlulolunu oynayır.

Benzimidazoliyum ion mayelərindən danışılarkən qeyd etmək yerinə düşər ki, onların alın-ması, xassələrinin, tətbiq sahələrinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində tətqiqatlar daha geniş aparılmışdır. Təbii ki, nəticələr də müvafiq olaraq böyükdür. Kitabdən bəzi məqamları sitat kimi oxucunun diqqətinə çatdırmaq yerinə düşərdi: "İmidazol və ya digər əsaslardan və bis(trifloro-metansül-fonil)imiddən ibarət ion mayeləri və ion ərintiləri yanacaq elementləri elektrolitləri kimi istifadə edilə bilən proton keçiriciləridir". "Kationlarında nitrooksietil və ya hidroksetil yan zənzirine malik olan bir sıra imidazoliyum

“Qocalıq, bizə nə qalır? Məhəbbətmi? Bir vaxt bu məhəbbətlə kimisə isindirirdim, insanların ömrünə səpələnmək istədim. Əvəzində onlar mənə gənclik verdi. İndi onlar bu gəncliyi əlimdən alır, anbaan tükənir. Yaralı quş kimi çırpınıram. Mavi göylərdə qanad çalan gənclik quşunun arxasınca boylanıram... Məgər biz əbədi yaşaya bilmərikmi?”

Elmi - publisist esse

İnsanların ürəyi olacaq mənə məskən?
Sonsuzdur həyatımız,
çoxdur həyatın nazı,
Ayrılıqlar, görüşlər,
sevinclər, iztirablar.
Xoşbəxtlikdən, bələdən nəğmələr yazsa - yazsa
Bəlkə əbədiyyətdə tutacağam mən qərar?
Yox, mənə saxlamasa əsrlər övlad kimi,
Yenə də nə qədər ki, canımda var nəfəsim -
Daim bölüşəcəyəm insanlarla nəğməmi,
Al - əlvən çiçəklərə çevriləcəkdir səsim.
Xəfif bir təbəssümlə qopartsınlar qoy onu,
Solan zaman yenidən yerə atsınlar onu.

R.Taqorun qəhrəmanının yaşını bilmirik, bəlkə də 200-300 ildir, amma o, həyatdan doymamışdır,

Allahverdi Eminov

Bu sözləri 1978-ci ildə “Sarı çiçək” povestində yazmışam, nə az - nə çox: 45 il öncə! İndi yaşım səksəndi, bir il də ötübür. Otuz yeddi yaşında insan özünə sual verərmidi? Biz insanlar əbədi yaşaya bilmərikmi?

(Əvvəli ötən sayımızda)

Elm başdan - başa xaosdur, fikrin kombinasiyalarıdır, idrakin təntənəsidir. Bu məsələlər fantastika olaraq qalır. Nikbincəsinə düşünürsən ki, kimse bol-bol yaşayacaq, ömrün qısalığına heyiflənməyəcək. Bu insanı həyatda nəfəs almaq, həyatın inkişafını gözü ilə görmək səadəti cəlb edirsə, qoy yaşasın! Bu yaşamaq səadətində, yaşamaqdırmı? Lev Tolstoy bir o qədər də yaşasaydı neçə əlavə roman yazardı? Hamısı “Hərb və sülh”, “Anna Karenina”, “Dirilmə” səviyyəsində olardı? Və ölüm anında yazıçıdan soruşsaydın: “Dahi ustad, daha yüz il yaşamaq istərdinmi?” Cavabı nə olardı! Dahiylər heç zaman nə qədər yaşamaları barədə düşünmürlər...

Uzunömürlülük üçün insanın bəzi psixoloji keyfiyyətlərini öyrənmək lazım gəlir. Elə insan var bədənə sağlamdır, amma bəzi psixi xüsusiyyətləri yerində deyil, eləcə də emosional əhval - ruhiyyəsi. Vaxtilə aşağıdakı epizodu yazmışdım: “Rəssam dostunu qayğılı süzdü. İri gözlərinə, sıx qara saçlarına baxdı. Uzun barmaqları arasında tüstülənən papirosu onu daha gözəşirin göstərirdi. Bir də açıq danışdı. Mən istədim sənə kimi rəssam çox yaşasın. Hər şeyi təsəvvürümə gətirirəm. Həyatdan imtina etmək? Bu, nə deməkdir, əzizim?”

- Bu, o deməkdi, məsələni heç də yaşamaqda axtarmayacaq. Kim üçün və nə üçün yaşayırısan. Bəs sənə daxili potensial imkanların? Beynin fəaliyyət funksiyası? İnsan əvvəlki qüvvəsini saxlamı? Bunları nəzərə almaya bilməzsən.

- Şübhəsiz. Qüvvələr bərabər paylanmalıdır. Yoxsa, bir insanda iki qüvvə mübarizə aparır. Çox keçməz bu qüvvələrdən birisi məhv olar. Demək, qüvvələrin eyni paylanılmasını sən vacib hesab edirsən. Mən də buna şərikəm. İkiyüz il yaşadım, mən indiki yaradıcılıq qüvvəsi ilə işləyəcəyəmmi? Əsərlərim orijinal çıxacaqmı? Buna necə baxırsan? - İnsanın sinir sisteminin, xüsusən, yaddaşın öz itiliyini saxlaya biləcəyi mümkündürmü? Ola bilsin bioloji - fizioloji proseslərin qeyri - adiliyyəinə cavab reaksiyaları orqanizmin müşahidə olunan hərəkətləri məzmunundan ibarət deyil. Özünə yer tutmuş, inkişaf etmiş sinir sisteminə assosiasiyaya görə yaddan çıxmış hissləri yenidən oyatsın və bu anda fikrin yaradıcı inkişafını dəyişdirsin.

Yaradıcı adamın sinir sisteminin quruluşu ilə uyğun funksiyalı elektron maşınının quruluşu eyniləşdirildi. Bu, həyatda emosiyasız yaşamaq deyilmi? Yüzəlli, ikiyüz ildən sonra deyək ki, rəssamın sinir sistemi assosiasiyalara cavab verə bilərmidi? Bir vaxtda beyində - yaddaşda yığılıb qalan informasiyaların ümumi cəhətlərinin zamana görə dövrü surətdə dəyişməsi, dövrü quruluşa malik olması həqiqəti! Təbii ki, burada həyatın mahiyyətinin dövrürlüyü - hüceyrələrin bölünməsi, ürək döyüntüsü və sair xatırlanır. Belə ki, yaradıcı adam üçün daxili əlaqəni duymaq vacib şərtir. Emosional davranışda oyanmalarla bağlı yaranan vegetativ dəyişikliklərin reallaşmasında baş - beyin qabığının strukturlarının, o cümlədən, limbik sisteminin, bu sisteme daxil olan hipokamin amiqdal sentumu və sair beyin strukturu əvvəlki normal səviyyədə yaşamalardır. Belə hallarda insan beyni həyat tərzini və davranışını sabit saxlamalıdır. Yaş artdıqca orqanizmdə bu proseslərin fəaliyyəti son dərəcə çətinləşir, hərçənd, emosionla oyanmalar müəyyən reaksiyalarla fəaliyyətdə olmur...

Eksperimentlər alimlərin arzusu ilə daima tətbiq olunmuşdur. Fransız alimi Lui Paster yazmışdır ki, arzu eksperimentçinin işinin xeyli hissəsini təşkil edir. Bir şərtlə, müşahidəsində ciddi olsun. Təəssüf ki, bəzi alimlərin böyük bələdlərindən biri öz fərziyyələrinin gözəlliyinə vurulub, gerçəklik hissini itirməsidir. Əslində həmişə belə alınmır. Eksperimentçilər “arzuları”ni it, yaxud siçan üzərində qururlar. İt daha münasib sayılır. İt üzərində müşahidə bir il çəkir. Məsələn: it normal yaşayır, hər həftə ciddi müayinədən keçirilir. Alim itin emosiyalarını qoruyub - qorunmadığını izləyir. İt ona tanış gələn adamlara laqəyd deyil, ətraf mühitə münasibəti dəyişmir. Məlumdur ki, emosiyalar təkamül prosesində canlılarda məqsədə çatmaqda fəaliyyət aparatı funksiyasını yerinə yetirir. İtdə oyanmanın artması, yaxud azalması mimikanın dəyişməsi, göz bəbəklərinin genişlənməsi kimi əlamətlər emosiyaların mühüm nişanəsidir. Emosiyalar daxili üzvlərə də təsirini göstərir, arterial təzyiq artır, tənəffüs sürətlənir. Emosiyaların başlıca substratı sinir sistemidir. Bu, adətən, müsbət və mənfi emosiyalara aiddir. Orqanizmin uzun müddət yaşamasında başlıca mənbə müsbət emosiyalardır. Mənfi emosiyalar orqanizm üçün təhlükədir. Uzun sürən mənfi emosiyalar insanda sinir mənsəli (nevrogen) xəstəlikləri törədir. İkiyüz, üçyüz il yaşayan insan əvvəlki vərdislərində qala bilərmidi? Əvvəlki hisslərini bərpa etməyi bacarmı? Məsələ heç də bir fərd kimi ikiyüz, üçyüz il nəfəs almaqda deyil, birdən o insanı deyək ki, ikiyüz il qabağa atdılar - özünü tənha hiss etməzmi? Kim üçün darıxaçaqsan, kimi axtaracaqsan?

Ortaya mənəvi problemlər çıxır: İnsan orqanizminə birgə yaşamaq məqsəduyğundur, burada nəsillərin dəyişməsi prosesini unutmayacaq. İnsan - fərd öz yaşadılarını itirir. Deyək ki, dördüncü, beşinci nəsil nə dərəcədə doğmadır. İrsi əlamətlər qalır? Orqanizmin yaş xüsusiyyəti yalnız dəyişkənlik əsasında təzahür edir. Bu, təkamül prosesində o vaxt rol oynayır - meydana çıxan dəyişkənlik sonrakı nəsillərdə də qalsın, irsi xüsusiyyətlərə malik olsun.

Dahi genetik C.Darvin təcrübələrində orqanizmlərin nəsillərinin nəinki valideynlərinə oxşarlığını, eyni zamanda həmişə onlardan fərqləndiyini sübut etmişdir. Nəsillər öz əcdadlarının eyni surəti, dəyişməz təkrarı olmur. Onlar ancaq ümumi cəhətdən öz əcdadlarına bənzəyir, ayrı - ayrı hissələrinə gəldikdə bir - birindən də, əcdadından da seçilir. Deməli, yeni mühitə tənha düşməklə insan yeni vərdislər qazanmağa təhrik olunmalıdır.

İnsan ağılı kəsəndən Dünyadan razılıq edibdir, onu “bəxtiyar” saymışdır. Və ona bağlılaşan ömürdən razı qalmışdır - o günədek... qocalıq qapısını döyəndə anlamış ki, heç də belə deyilmiş, Dünya eyni zamanda amansızmış! Kimliyindən: adi adamdanmı, vəzi-fədənmi, hökmdarmı... olmağın-dan asılı olmayaraq onun - dünyanın “Əzrayıl” adlı cəngavəri, cana-ları var. Özünü yetirəndə insan düşünür, xəyalə dalır və arzulayır ki, şəfəq dolu bir meşə talasında, hansısa bir guşədə, həmcinsləri arasında onu arayacaqlar, tapacaqlar, həmdəm olacaqlar. Axı, bu insan ömrü boyu nəğmələr yazmışdır, insanları tərənnüm etmişdir, sevinclər, iztirablar ona həmdəm kəsilmişdir. Bəs bunların əvəzində onun qismətinə nə düşmüşdür? Suala cavab axtarmışdır, qənaəti isə: “insanlarla nəğməsinə bölüşmək” olacaqdır, “səsi al - əlvən çiçəklərə çevriləcəkdir”. Son nəfəsində insan ümidini itirmir, təki, torpağa qovuşsun. Dahi hind şairi Rabindranat Taqor kimi:

Bu bəxtiyar dünyada, insanlar arasında Əbədi bir ömürlə yaşamaq istəmə mən. Bəlkə də şəfəq dolu bir meşə talasında

yaşamaq istəyir, arzusu, barı, bir çiçəyə çevrilsin. Axı, həyat şirindir, bir şərtlə, bu həyat onun qədrini bilənlerindir. Sədh heyif ki, bu ömrü tale qarğaya 300 il verdi. Bu düşüncələr mənə çox - çox keçmiş apardı, ötən əsrin 60-cı illərin sonuna. Bəxtiyar Vahabzadənin qələmə aldığı “Həyat, sən nə qəribəsən” şeirinə, hansı ki, şairin vur - tut otuz beş yaşı vardı: 1957-ci ilə! Şeir ilk dəfə “Bakı” qəzetində çap olunmuşdu, oxucular tərəfindən sensasiya ilə qarşılandı. Pedaqoji institutda onunla görüşdə (1959) bu şeiri B.Vahabzadənin dilindən eşitdik.

... Həyat, sən nə qəribəsən, kim səndən doydun getdi? Gedənlər öz qəlbini dünyada qoydu getdi. Səndən doymaq olarmı, çoxun, azın da şirin, Həyat, qışın da, həyat, yazın da şirin! Cürbəcür yazılar var ömrün vərəqlərində... Həyatımın qayğısız fərəhli çağlarında. Hələ nə var ki, ömrüm qabaqdadır, - demişəm. Otuzdan atlayınca, gündə otuz min kərə Başımı yellədirəm hədəf keçən illərə. Səndən doymaq olarmı, həyat, sən nə şirinsən! Ancaq hamının deyil, sən həyatın qədrini Yalnız bilənlərin sən!

Bəxtiyar Vahabzadənin qəhrəmanı Loğman isə 200 il yaşamışdır, ancaq gözü bu cahanda qaldı: ah, elə bilərəm dünən doğulmuşam dünyada”. Loğman Əzrayıla: “hazır”, - dedi. Əzrayıl: “Neyçin mənə qoymadın orda alim canını?” Loğmanın cavabı: “Ordan bura gəlincə bir az ömür qazandım, onu da bu Dünyadan özümə fayda sandım” - pıçıldadı.

Həyatın - ömrün qiyməti, əzəməti budur, filosofların, təbiiatın Sarı çiçək axtarışları əbəsdə deyil-miş, onlar əsrlər uzununu hey düşünmüşlər ki, neçə olsun insan 200-300 il yaşasın. Görəsən bu arzu gerçəkləşəcəkmi?..

23.08.2023